

24

Az

AMATŐR

25-30

MŰVÉSZI
FÉNYKÉPEZÉSI
FOLYÓIRAT

MELLÉKLETE

A NEMZETKÖZI
KIÁLLITÁS
ISMERTETÉSE

SZERKESZTI
KOHILMAN
ARTÚR DR

SZERKESZTŐSÉG • KIADÓHIVATAL
KIRÁLY UTCA • HONVÉD UTCA
89. 70.

MEGJELENIK MINDENHÓ 7 ÉN ÉS 15 ÉN
FLŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE =
14 KORONA.

EGYES SZÁMÁRA
60 FILÉR.

fotozni ide fotozni

K. KRZIWANEK WIEN VII/2.

BREITEGASSE 8.

Fényképezési kézműipar.

≡ Legrégibb fényképezési intézet és könyomda a szakmában. ≡

Gyorsajtó üzeme villamos erőre a legmodernebben berendezve.

Alapított 1861. évben.

Alapított 1861. évben.

≡ Fényképezési kartonok mindenféle ≡
legfinomabb kivitelben és minőségben.

„KRANZ”-LEMEZEK

magyarország-ausztriai és balkáni vezérképviselte a Kranseder & Cie München lemezgyárnak.

Különlegességek: orthochromaticus, panchromaticus és fényudvarmentes lemezek,

továbbá a **KRANZ-LEMEZ A,**

a mely szemcsenélküli üveglemez Dr. Hans Lehmann után

a közvetlen színes fényképezésre

álló fényhullámok segélyével a Lippmann-féle eljárás szerint szolgálnak.

J. Hauff & Co. G. m. B. H. Feuerbach (Württemberg).

Szabadalmazott

HAUFF-FÉLE ELŐHÍVÓK

poralakban, töltényekben és telített oldatokban.

Hauff-féle Metol

Legjobb, igen tartós rapid előhívó.

Hauff-féle Adurol.

Legjobb amatőrök részére. Erőteljesen dolgozza ki a fényeket és árnyékokat. Kiválóan tartós.

Hauff-féle Glicin.

Lassan és felette tisztán dolgozik. Legjobb előhívó bizonytalan megvilágítású felvételekre és álló-előhívásra.

Hauff-féle Amidol.

Alkália nélkül használható. Kitűnő bromezüstpapírosok előhívására.

Hauff-féle Ortol.

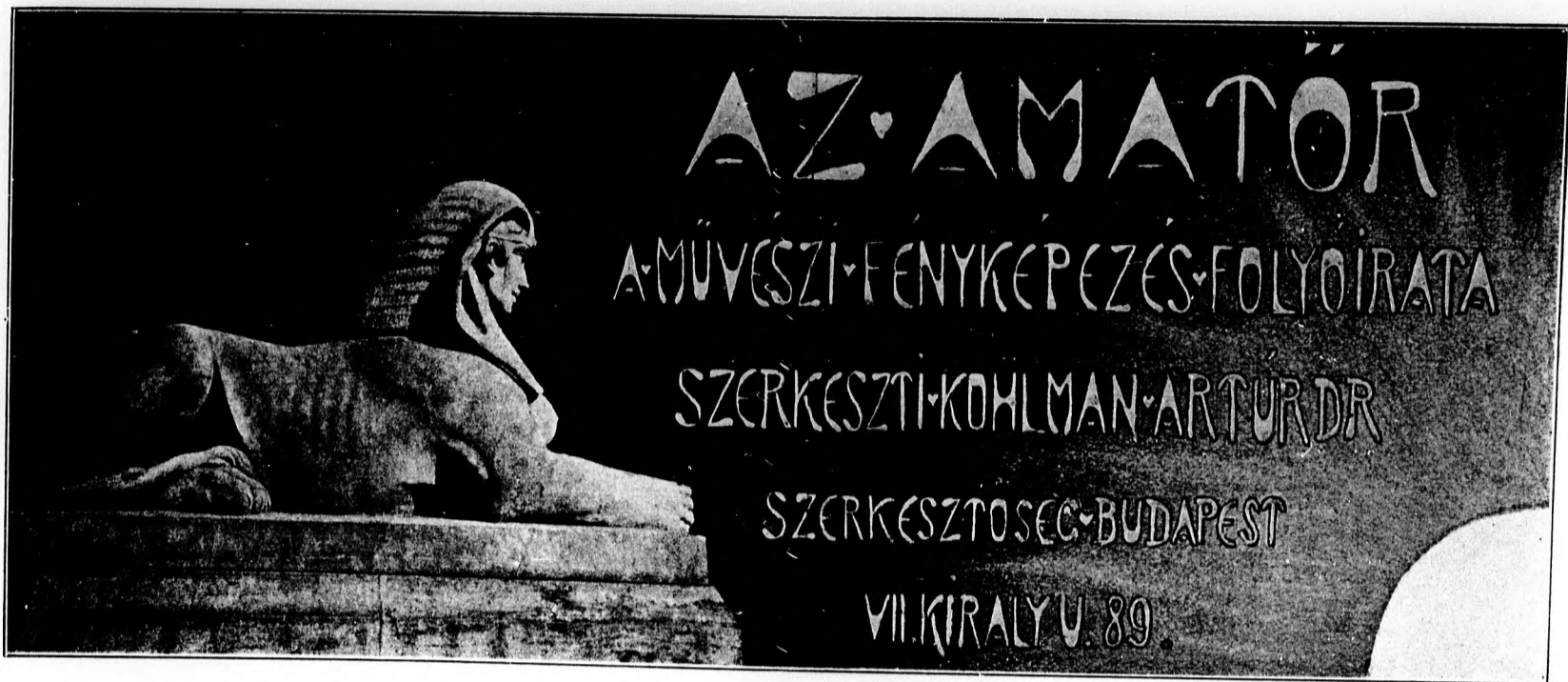
Könnyen lefokozható. Hatása tekintetében a pyrohoz legközelebb áll. Legjobb előhívó nagyítások részére.

Hauff-féle Piral.

(Pyrogallussav kristályalakban.) Eljárás, hatás stb. egészen olyan, mint a pyro. Könnyebb adagolása és elkészítése a folyadékoknak biztosítva. Olcsóbb, mint a sublimált árú.

**Kapható az összes fényképezési
szaküzletekben.**

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

SZÖVEG:

Kohlman Artúr dr.: Évforduló. — *Petrik Albert*: Ellenfeleink. — *Marco*: Két kiállítás. — *Bárdos Artúr*: A lencse művészete. — *Georg Fuchs*, München: A festészet, fényképezés és kultúra. III. — *Mario*: Impressziók a nemzetközi tárlatról, III. — *Gara Rezső dr.*: Kezdőknek. — *Fritz Schroeder*, Dresden: A tónfixálófürdő mellett és ellen. — Fényképezési eljárások. — *G. R.*: Könyvekről. — Hazai krónika. — Olvasóink köréből. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK:

A címlapot festette: *Gabl István*. — A belső fejléct rajzolta: *Markó János*. — Műmellékletünk: *Robert Demachy*: Tanulmány. — Szövegképek: *Robert Demachy*: Arckép. — *Rudolph dr.*: Hattyúk. — *Kiss Zoltán*: Baromfietetés. — *Robert Demachy*: Rembrandt-tanulmány. — *A. Wetzel*: Hazafelé. — *Antal Alajos*: Legelésző juhok. — *Schmidtó János*: Tehenek az erdei legelőn. — *Seitz dr.*: St.-Viglio. — *A. Horsley Hinton*: Nyárfák. — *R. Schittanz*: Tengeren. — *Rudolph dr.*: Ősz. — *Robert Demachy*: Tanulmány. — *Marschall János dr.*: Átkelés a komppai. — *Rudolph dr.*: Enyvelgés.

Lapunk mai száma ismét új évnegyedet nyit meg. Kérjük tehát mindazokat, kik lapunkat eddig is támogatták, hogy az előfizetést mihamarabb megújítani s az előfizetési díjat beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Évforduló.

Írta: *Kohlman Artúr dr.*

Budapest, 1905 október 1.

A mai nap évfordulót jelent nekünk. Ma egy éve bontottuk ki zászlónkat, melyre a fényképezés mellé a «művészi» jelzöt irtuk. A fényképezésnek művészetté való fejlesztése hazánkban — volt programunknak sarkalatos pontja. A fényképezés ily termékeinek ismertetésével, hazai és külföldi képeknek, esztetikai és szakcikkeknek közlésével véltük e célt leginkább elérhetőnek. És nagy súlyt helyeztünk a fényképezésnek esztetikájára, hogy a szépérzékét olvasóinkban fejlesszük és figyelmét a természet szépségeinek «átérzett», tudatos visszaadására irányítsuk. Tanítani akartunk, de a nélkül, hogy szárazon, egyhangú szaktudással fáraszuk olvasóinkat. Általános szempontok szerint, az amatőrök öszszességére és nem egyesekre való tekintettel szab-

tuk meg lapunknak irányát. Igyekeztünk minden amatőrnek — a kezdőnek csakúgy, mint a haladotabbnak és a már művészi fokon állónak — megadni azt, a miről hittük, hogy érdeklődésére számíthat és hogy bővíthetjük vele ismereteit. Lelkesedéssel és belső meggyőződéssel szolgáltuk a fényképezés terjesztésének ügyét és a hazai földben még alig gyökeret vert palántát szívünk minden melegével, szeretetteljes gyöngédségben ápolgattuk, hogy annak megerősödését, nagyra növését és az egész hazában való szétágazását előmozdítsuk. E végből amatöreinket egyesületekbe való tömörülésre, vidéki kiállítások rendezésére, a művészi szempontoknak előtérbe helyezésére, a fényképezés irodalmának ápolására és munkálkodásunkban való részvételre ismételtén felhívtuk. És kilátásba helyeztük, hogy akkor nekünk is lesz nagytehetségű művészgárdánk, nálunk is nagyobb becsülésben és elismerésben részesülnek az amatőrfényképezők, lesz fotóiparunk és szakirodalmunk is. Hogy tanításainak és buzdításainknak fogantja volt, arról főleg az a tény számol be, hogy olvasóinknak jelentékeny része rövid idő alatt bámulatos, sőt mondhatnók, szédítő nagyot haladt. És őszintén örvendünk, — de örvendenek velünk bajtársaink is, — hogy olvasóinknak a művészi irányba való terelése nagyrésztben sikerült nekünk. Jóakaró tanácsainkat, tanításainkat megfogadták, szakvéleményün-

Arckép.

Robert Demachy, Paris.

ket, mint elfogulatlant tisztelték, nehéz küzdelmeinkben támogattak, buzdítottak bennünket olvasóink. És ez egyre fokozódó erőt adott nekünk és lelket öntött belénk, ha olykor-olykor a «kezdet» nehézségei nagy súlylyal nehezdedtek vállainkra. Véleményünknek, meggyőződésünknek minden-

koron őszintén adtunk kifejezést és lett légyen az dicséret vagy gáncs, mindenkör az őszinte meggyőződés mondatta el velünk azt. A legutóbb bennünket ért támadás alkalmából a szimpátiának, bizalomnak, őszinte ragaszkodásnak és elismerésnek spontán megnyilvánulása pedig őszinte megnyugvással tölt el bennünket.

Mert mi ugyan meg voltunk győződve arról, hogy a legnagyobb nehézségek dacára is folytonosan emeltük lapunknak színvonalát, de jól esik az a tudat, hogy küzdelmünkben oly lelkes gárdára számíthatunk, mint a milyen a mi zászlónk alatt sorakozott egy rövid esztendő alatt. És a mit kezdetben sokan olvasóink közül, de gyakran mi önmagunktól is aggodalmasan kérdeztünk: «Fentartható lesz-e vajjon «Az Amatőr?» — arra a feleletet az évforduló adja meg. Fogadják érte olvasóink hálás köszönetünket. Mi viszont igérjük, hogy a művészi fényképezésnek, az amatőrök *összeségének* érdekeit ezen túl is szívünkön viseljük és minden erőnkkel *azon leszünk, hogy olvasóinknak elismerését a jövőben még fokozottabb mértékben kiérdemeljük.* Most pedig még arra kérjük olvasóinkat, hogy a fényképezésnek és lapunknak *új* hiveket szerezni s ezzel erőnköt fokozni segítsenek. És ha nagyobb lesz táborunk, a művész-fényképezőké és lesz oly szervezetünk is, mely egyöntetű, céltudatos irányban működik, *az amatőröknek országos szövetsége**, akkor a magyar művészi fényképezés nem fog többé csúfos vereséget szenvedni! . . .

* Az amatőrök országos szövetségének eszméje egyik felette előkelő olvasónktól származik. Célja pedig az ország összes amatöreinek — egy budapesti központtal és minden nagyobb városban autonóm fiókkal bíró — szövetségbe való bevonása. Az országos szövetség nemcsak a fényképezésnek, hanem az *összes művészeti* ágakat kedvtelésből ápolóknak és fejlesztőknek egyesülete volna. A programja most készül. Addig is, míg e szövetség érdekében mi is felemeljük szavunkat, érdekelne bennünket, hogy olvasóink mint vélekednek e tervről és vajjon *alacsony* tagsági díj mellett e szövetségbe belépni hajlandóak volnának-e? Kérjük és várjuk e kérdésben olvasóinknak választát, mely néhány sorban szerkesztőségünk címére küldhető.

Klisék. A lapunkban kiadott képeknek művészi reprodukcióról tanuskodó kliséit az előállítási ár feléért örökáron eladjuk, vagy mérsékelt kölcsöndíj fizetése esetén más lapoknak kölcsönbe is adjuk. E klisékről készíthető mindennemű reprodukcióknak nyomtatását is elvállalja «Az Amatőr» kiadóhivala.

Ellenfeleink.

Irta: *Petrik Albert.*

Az utóbbi időben *végre* nálunk is behatóbban kezdenek foglalkozni a magasabb fokú* fényképezéssel úgy a gyakorlatban, mint elméletileg is. Lapunk szélesebb körben forogván, ott is figyelmet keltett, a hol a fényképezést pusztán apró-cseprő kedvtelésnek, szórakozásnak, sportnak tekintették eddig, mely a művészettel abszolúte semmiféle relációba nem hozható. És lapunk váltotta ki prononszirozott álláspontjával azt az első határozottabb cikket, mely a Hét c. folyóiratban a művészi fényképezésre irányuló törekvéseknek egyenesen *káros* voltát állítva, annak lebukozására irányult. A közelmúltban megnyílt nemzetközi kiállítás újra megszólaltatta az első támadó cikk szerzőjét, *Marco*-t, a ki — a mint írja, e kiállítás — látának dacára sem változtatta meg előbbi véleményét. E kijelentéssel szemben a nélkül, hogy ennek különösebb fontosságot tulajdonítanánk, — az a megjegyzésünk, hogy bármint is erősítse az első és második cikk igen tisztelt írója az ő változatlan álláspontját, második cikkéből legott kitűnik, hogy látta a kiállítást s az ott látottak legalább határozatlanabbá tették állásfoglalását. A drákói ítéletből vélemény lett, a mindent letagadás helyébe bizonyos, ez esetben nem kicsinylendő koncessziók léptek. Ezt a cikk írója ugyan aligha fogja beismerni, ámde e tény legott nyilvánvaló, ha a két cikket** *közvetlenül egymásután* olvassuk.

A «Jövendő» című folyóirat egyik utóbbi számában pedig *Bárdos Artúr* dr. foglalkozik — tagadhatatlanul felette érdekes cikkben — a magasabb fényképezéssel és miként már a cikk címéből (A lencse művészete) kitűnik, egyedül a lencsének tulajdonítja az amatőrtől elvitatott

* Szándékosan nem használjuk e helyütt a vita tárgyát képező «művészi» jelzőt. A szerk.

** Az első lapunk 18. számában jelent meg.

Hattyúk.

Felvéve: «Zeiss Protar»-ral.
Rudolph dr., Jena.

Baromfietetés.

Kiss Zoltán, Szombathely.

A budapesti nemzetközi kiállításból.

közreműködést a kép létrehozásában. Mindkét cikkre, melyeket teljes terjedelmükben közlünk, lapunk egyik munkatársa, *Petrik Albert* válaszol. Cikkéhez sem hozzátenni, sem pedig elvenni valónk nem lévén, a következőkben átadjuk a szerzőknek a szót:

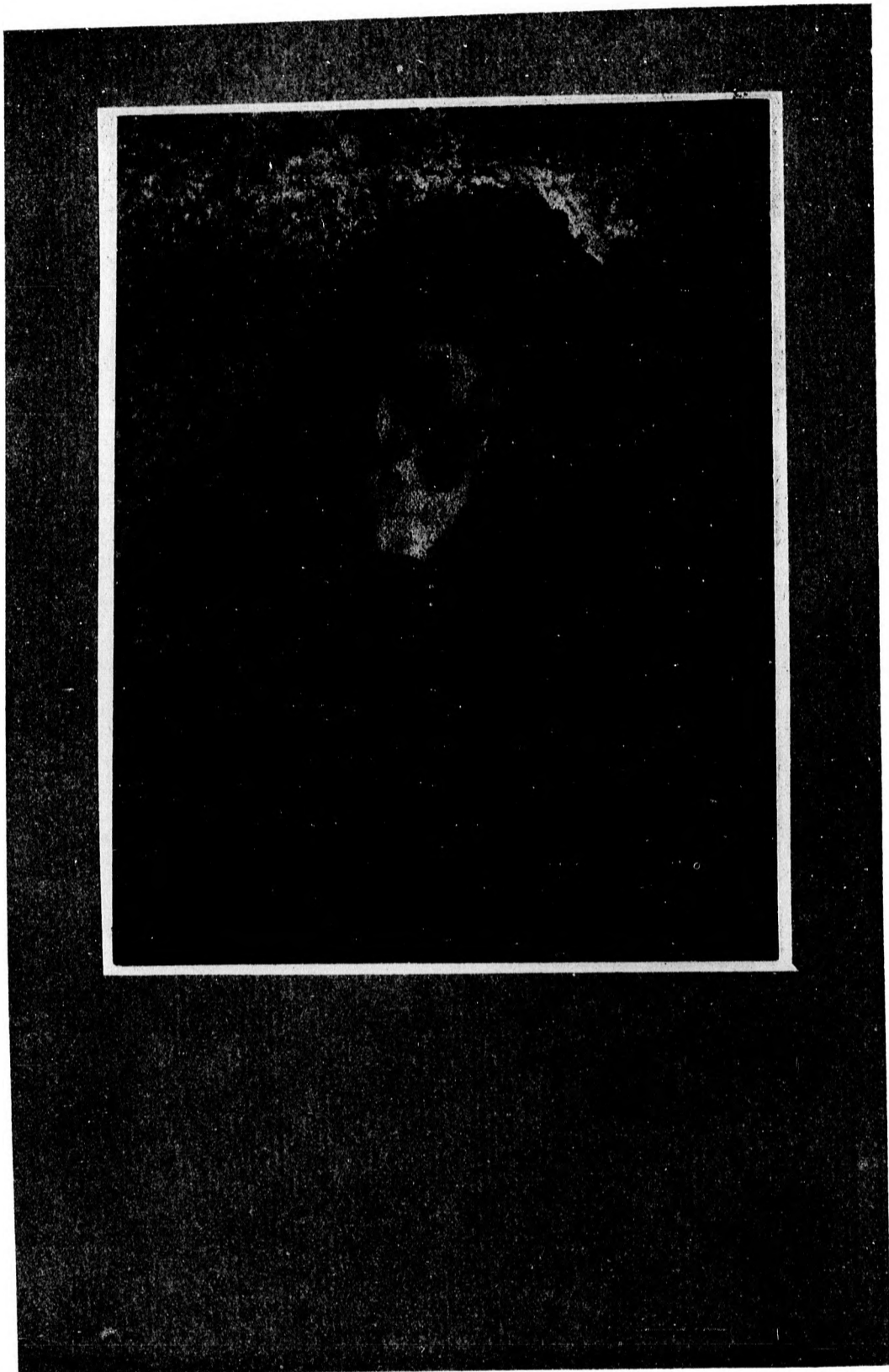
Két kiállítás.

Most megint igen aktuális lett az a kérdés, hogy a fotografálást lehet-e művészetté fejleszteni. A fotóművészek nemzetközi tárlatot hoztak össze, a melynek hivatása volna, hogy ellentállhatatlanul belegyömösölje a szemlélő tudatába egy újfajta művészet megjelenését és elhallgattassa a kételkedőket, a megátalkodottakat, a javíthatatlanokat, a kik közé nekem is szerencsém van tartozni. Már írtam egyszer egy panaszos sirámot a giccs feltámadásáról, a mi föltétlenül bekövetkezik, ha a publikumban újra éled az a fel-fogás, hogy mindegy, akármilyen módon jön létre a kép, s nem lírai dokumentum a kép, hanem egy objektív valami, a miben az a fontos, hogy mit ábrázol és szép-e az, a mit ábrázol. A *fotóművészek hivatalos lapja* akkoriban becseskedett engem alaposan megleckéztetni, azon az alapon, hogy én a New-York-kávéházba járván, nem vagyok illetékes a nagy kérdés feszegetésére, én azonban most, a kiállítás dacára, a New-Yorkra vonatkozó súlyos vádak dacára sem érzem szükségét annak, hogy elhallgassak szerény és meg nem változott vélekedésemmel. Annyira lojális vagyok, hogy ezt a kiállítást nem is úgy tekintem, mint a fotóművészek legjobb termékeinek gyűjteményét, sőt elismerem, hogy ezeknél még sokkalta tetszetősebb dolgokat mutat

be a Studio amatőrszáma s mégis vallom, hogy ez nem művészet, hanem csak olyan, mintha művészet volna.

Mindenekelőtt legyünk tisztában azzal, hogy a mi szép, az nem föltétlenül művészi, hogy ez a két fogalom független egymástól és esztétikát lehet úgy csinálni, hogy a szép fogalma eszébe sem jut az embernek. A művészet nem a szép kultusza, hanem az élet és a természet szemléletének egyik módja, nem a természet másolása, hanem a természet megértése egy szemlélődő művészegyéniségen keresztül, nem lejegyzése az objektív ténynek, hanem szubjektív felfogása a tényeknek, állandósítása a tények ingerére föltámadó érzéseknek, vagy gondolatoknak és megismerése a tények és az emberek között levő vonatkozásoknak. Nyilvánvaló tehát, hogy a művészi munka abban a pillanatban kezdődik, a mikor a művész szembe kerül a dolgokkal és a tényekkel s a munka művészi voltának egyik főkritériuma az, hogy a munka folyamán minden pillanatában a művész egész lelkével jelen legyen s tőle függetlenül semmi se történjék. A művészi produktum értéke azokban a dokumentumokban van, a melyek a művészmunka folyamán átélt gazdag lelki élmények emlékét őrzik meg s egy műtárgy annál értékesebb, mentől gazdagabb és mentől intenzivebb emóciók lépnek fel abban a szent időben, a mikor a művész látja a természetet, érzi, elemezi, megérti a természetet és a lelkén átszűrődött szubjektív képet kifejezi a hozzá hasonló lelkű emberek számára.

A fotografálásból természetszerűleg hiányzik mindez, hiszen épen akkor dolgozik a gép, mikor az ember szembekerül a dolgokkal és a tényekkel s a gép vonalait nem reszketeti meg az érzés ritmusa, a gép vonalai nem beszélnek egy-egy szenvedélyes lendületükkel a lélek mélyén lefolyó eseményekről, a gép tónusait s valójait nem nemesíti emberi dokumentumokká a kiválasztás, az analízis, az értékelés és a meglátás művészi hevülete, a gép produktuma maga a tény, vagy a dolog, emberi beavatkozástól függetlenül, a mely lehet szép, mint a leábrázolt motívum, de épen úgy nem művészi jelenség, a mint önmagában nem az a természet. Az embertelen, a közömbös objektivitás kipusztíthatatlan a gép munkájából s ha a pontosan fölvetett részleteket a későbbi kezelés folyamán retusirozzák a fotoemberek és színrajzhoz vagy akvarellhez hasonlóvá svindlizik a fotografiákat, akkor már nem alkotnak, csak átalakítanak s ha nagyon ügyesek ebben az átalakításban, akkor sem művészi fotografiát, hanem egy furcsa, értelmetlen és korcs festőmesterkedést végeztek. Mert borzasztó számárság az, hogy valaki egy objektív képet addig egyszerűsít míg «vázlat» lesz belőle, a mi rögtön nyilvánvalóvá válik, ha fotográfia helyébe például egy más-

Rembrandt-tanulmány.

Robert Demachy, Paris.

fajta képet képzelünk s elgondoljuk, hogy X. vagy Y. fotóművész úr például egy Rubensképet nyomorgat addig, míg vázlat lesz belőle. Egy Rubensképhez épen annyi köze van a fotóművészeknek, mint a sajátkészítményű fotografiához, s ha akármennyit alakít is rajta a retusőr, mégis csak átalakítás és nem a lelkéből lelkezett dolog lesz a kép. A mennyiben pedig az átalakítás alá kerülő eredeti egy művészi tartalomtól mentes gépproduktum a fotóművészeknél, még az a lehetőség is ki van zárva, hogy az eredetiből esetleg művészi momentumok benne maradjanak az utálatossá javított «művészi» fotografiában.

A másik kiállítás, a jó öreg Böhm Pál hátrahagyott műveinek kiállítása a Nemzeti Szalonban, bőséges tanulságot nyújt arra nézve, hogy a közvetlen részvétel még a Böhm Pál-féle kis potenciájú művész alkotásait is sokkal iga-

zabban művészivé teszi, mint a milyen a legszebb és a leg-
raffináltabban meggyúrt fotográfia lehet. Sokkal sajátosabb
és értékesebb dolog egy jámbor németiséggel megrajzolt
magyar csizma, mint a legkétszínűbb gumminyomatú téli
tájkép, mert a kevésbé eleven vonalban is megnyílik egy
redője egy érdeklődésre érdemes dispozicióban levő emberi
léleknek s a legiskolásabb vonalban is megvan ez a saját-
osság, hogy ezt Böhm Pál rajzolta és azért rajzolta így, mert
ő Böhm Pál volt, ő így tudott rajzolni s a mit adott, elejé-
től végig mind ő maga adta, míg a fotográfia átalakított
vonala csak azt mondja nekem, hogy a fotóművész tud
korrigálni, de kiválasztani lelkében az eredeti vonalat nem
képes. Csak tessék egymás mellé tenni egy «művészi»
fotográfiát és egy művész által festett kép fotografikus re-
produkciónak és az összehasonlítás minden Demosthenesnél
ékesebben fog szólni.

Marco.

A lencse művészete.

Irta: Bárdos Artúr dr.

Vajjon a lencsé-é, mely a fénysugarakat munka-igába
hajtja? Vagy a napé, melynek sugarai a kémiai folyamatot
előidéznek? Vagy magáé a kémiáé, mely oldván, alkot?
Melyiké a művészet, mely az iparművészeti muzeum fülkéi-
ben tájakat, genreket, madonnákat és portaitkat rak elém,
a festés művészetének témáit mohón falatozván?

Megdöbbenően tetszetős tónusokat, fénykontraszto-
kat, detail-bravurokat látunk itt gazdag összevisszaságban.
Elcsodálkozunk a fénykép-technika hihetetlen fejlettségén,
melynek ide a világ minden tájkáról legművésziabb pro-
duktumait toborozták össze. Legművésziabb produktumait,
tehát a mesterségben a legtökéletesebbet. Itt disztin-
guálunk kell, mert — azt hiszem — a művészet fogalmának ket-
tős értelmezése téveszthette csak meg azokat a foto-
grafálókat, a kik a «fotografálás művészetéről» beszél-
nek. A kik a Foto-Klub kiállításának katalógusában «ön-
álló művészi becsűlő alkotásokat» propagálnak. Ez
a naiv fogalom-összetévesztés pedig még a legjobbhiszemű
indokolás.

Kellemetlenebb indokolás ennél mindenesetre, ha a
művészi becsűlő onnan származtatjuk, hogy az újabb
technikájú fotografálás a festőművészet
termékeihez hasonlít. Vajjon a francia
kollekciónak ama bretagnei parasztot
ábrázoló színes fotográfiája azért művé-
szet, mert a Charle Cottet művészetének
témáját és színeit törekedett megköze-
líteni? A fotografálás művészetváltat
bizonyítja az a Madonna-kép, melynek
beállítása drapériai Murillóra emlékeztet-
nek? Meg ez a száz meg száz tájkép,
mely egy-egy Gartenlaube-tájat vagy
akár modern impresszionizmust juttat
eszünkbe?

És egészen bizonyos, hogy e tájak
készítői is, amikor a lencse véletlenéből
olyan képet kaptak a negativumon, mely
bennünk valamely *Nachempfindungot* kel-
tett, ezt a véletlenül támadt képzetet
akarták a fotografálás technikáival elő-
segíteni.

Tehát a bennünk támadt impresz-
zió és a fotografáló célzata összeesik.
Mindakettő bizonyos emlékezősekből áll,
bizonyos analógiából a festőművészet

termékeiben. Ha ezen analógia okán művészet a fotogra-
fálás, akkor a szobrászat azért művészet, mivelhogya szintén
rokon a pikturával. Holott éppen az határolja külön művé-
szetté, ami anyagánál fogva a festészettől elkülöníti. A mi
a szobrászatnak gyökeresen más problémákat, témákat
és szabályokat sugall, mint a minők a festészet problémái,
témái és szabályai. Már ebből is, a matéria föltétlen ural-
mából is teljesen világos, hogy a fotografálás még a saját
kulminansára sem érkezett el akkor, a mikor festeget,
művészkedik.

De hiszen nem is szükséges komoly érvelés azon már
lényegénél fogva lehetetlen tétel ellen, mely a fotografálást
művészetnek mondja. Az úr olyan áthidalhatatlan, hogy
hálásabb lenne inkább azt a kevés analógiát felkutatni,
a mi a fotografálást az alkotó művészetekhez némileg hason-
latossá teszi. Legközelebbi rokonságot tart természetesen
a grafikával. Vonalakkal és foltokkal ábrázol természetet.
Csakhogy a fotografálásnál a vonalakat és foltokat a kopí-
rozó masszák érzékenységének és a napsugarak erejének
véletlene rakja le. E foltok és vonalak rétegenként, tehát
tisztára mechanikai processzus révén erősödnek és gyön-
gülnek. A fokozatot ugyan az emberi akarat — mondjuk:
egyéniség szabályozhatja, éppen úgy, mint a lencse beállítá-
sát. De éppen egyik réteg munkájától a másikéig, az
ezenközben a napsugarakra bízott mechanikai tény tartama
alatt, kallódik el a művészi öntudat kifürkészhetetlenül
finom munkája, melyet csupán csak az emberi kéz köz-
vetíthet.

Az emberi kéz: talán mindössze ez az a kritérium,
mely leggyökeresebben elkülöníti a művésztől a foto-
grafálást. A művészi öntudat kritériuma talán nem határol
elégé élesen. Habár az alkotó kéz úgynevezett öntudat-
lansága gyökeresen más, mint a napsugarak munkájának
öntudatlansága.

Az egyéniség érvényesülését akarják némelyek kidom-
borítani azzal a megállapítással, hogy a fényképezés termé-
kei között is már meg lehet különböztetni, például az angolok
munkáját a franciákétól. Az egyéb művészetekben is
megnyilvánuló faji pszihét látják benne. A francia fotográfiák
is csupa pillanattfelvételtől — itt persze nem fotográfiai
értelemben gondolom — csupa momentum-izgalomról
beszélnek. Éppen úgy, mint a francia piktura. Az angolok
ellenben tárgyi témákat keresnek, avagy merő harmoniá-

Hazafelé.

Felvéve: Zeiss «Protar»-ral.

A. Wetzel, Jena.

Legelésző juhok.

Antal Alajos, Vetés.

kat és tónusdifferenciálódást. Tulajdonúgy, mint a legújabb angol piktura. Hát ezek a különbségek a mostani kiállításon is határozottan megállapíthatók. Csakhogy éppen nem az egyéniség, a fotografáló egyéniség érvényesülését jelentik. Hanem igenis, azt dokumentálják, hogy a francia fotografálás, a francia pikturát, az angol fotografálás pedig az angol pikturát másolja. Minthogy minden fotografálásnak a feladatai teljesen kimerülnek a másolásban.

Ha feladatának és képességének tudatában olyan tökéletesült technikával fegyverkezik, mint a minővel ez a mostani kiállítás is méltán lep meg mindenkit, azon — mint a józslés hasznán — örülni van okunk. Ez a feladat azonban semmiképen sem lehet az alkotó művészetek másolása. A fotografálás akkor becsüli meg magát igazában, a mikor, megismervén a maga matériáját, ennek korlátain belül keresi a tökéletesedést.

★

A második nemzetközi művészi fényképképzés kiállítás megnyitása alkalmából csaknem kivétel nélkül az összes lapok írtak a művészi fényképezésről. Tanulságos e közleményeket végig olvasni, mert még a leghevesebben támadó cikkekben is megfigyelhető bizonyos, szinte akaratlan leszerelés azzal az igazsággal szemben, hogy a fényképezés is alkothat művészt.

E lap szerkesztőjének nagyon igaza volt, a mikor egy támadó kritikára válaszolván, megjegyezte, hogy a támadó aligha látott még művészi fényképet. Mert a mostani kiállítás műveinek megtekintése után egyik tehetséges kritikus kezében úgy tetszik nekem a nagy dorong, a melylyel ki-rohanásukat kezdték, mintha szalmaszállá változott volna. Furcsa az a metamorfozis, a melyen kritikája rövidesen átment. Nem régen még egész határozottan cikkezett a művészi fényképezés ellen, állítván, hogy feneketlen az a mélység, a

mely a fényképezés alkotásait az igazi művészet termékeitől elválasztja s a kiállításról írott szűkszavú beszámolójában úgy látszik mégis csak kissé meghasonlott önmagával. E szűkszavú beszámolóban is pepecsélésnek nevezi az amatőrök működését, s miután még egyszer határozottan kimondta, hogy nem alkothatnak művészt, a kiállított anyag meg szemlélése után készséggel ismeri el, hogy az amatőr-fényképezők művei magas színvonalon állanak s csaknem olyanok, «*mintha művésziek volnának*».

S miért nem művésziek mégis? Azért nem, mert az író nem akarja annak elismerni. És hiszem, hogy ha valakinek egy fehér lapot mutatok, a ki annak

fehér színét elismerni nem akarja, annak a számára is csak ilyen érvelés marad: «*tagadom, hogy ez a lap fehér, de azt igenis elismerem, hogy hasonlít hozzá, mert csaknem olyan, mintha fehér volna*».

Van azonban a támadók közt olyan is, a ki érvel és bírál s véleményt mond a nagy nyilvánosságnak a fényképezésről, noha azzal magával épenséggel nincs tisztában. Tagadja mégis, hogy a fényképező alkothat művészt, s tagadását a legnyilvánvalóbb sophismára alapítja. Sophismára, a mely a hozzáértő előtt kész nevetség, de arra mégis alkalmas, hogy a laikus nagy közönség véleményét félrevezesse.

E tévutakra járó kritikusok egyike azt mondja a tudósításában, hogy az iparművészeti muzeum fülkéiben láthatók most a fényképezésnek «*legművészibb produktumai*». Szerinte azért s csak azért legművészibbek, mert «*a mesterségben a legtökéletesebb*» produktumok.

Komoly kritikushoz ekkora sophismaság nem illő. A művészet lényegével mindenki tisztában van annyira, hogy a művészetet a mesterséggel nem veszi egy kalap alá. Erre az okoskodásra csak e kritikusnak van szüksége, mert csak erről a lehetetlen alapról tud támadni. Így mondhatja csak, hogy hite szerint a művészet fogalmának ebben az irányban való értelmezésével lehet szó csupán «*a fényképezési művészetéről*». Ő tehát a fényképezéssel foglalkozó amatőröket oly dolgok nemtudásával vádolja meg, a mely dolgok nemtudásának vádját magáról szeretné elhárítani. Erős a gyanum, hogy az így író kritikus nincs tisztában azzal, mi a művészi. Ha ez az állítás igaz volna, úgy egy-egy jó cipész vagy szabó készit-

ményei, mint a maguk mesterségében tökéletes alkotások, muzeumba való műtárgyak lennének.

A mesterségnek a mű szellemi részéhez semmi köze. A mesterség nem egyéb, mint a megcsinálás maga. A megcsinálás mikéntje, vagy ha úgy tetszik, a mesterségnek gyengébb vagy haladottabb fokozata pedig az objektum kvalitásának megítélésében épen nem lényeges. Ha az volna, az előbb említettem furcsaságra jutnánk. S mert az igaz állítás megfordítva is igaz marad, úgy igaz volna az is, hogy ha a mesterségben valamely mű nem tökéletes, úgy nem művészi. S ez az állítás is nagy furcsaságokra vezet. Mert így nem volna művészi a *Lionardo da Vinci* «Utolsó vacsorája» sem. Ő ugyanis a festékeknek különös összetételével kísérletezett e képén, melynél fogva a kép a falról lepattogott, megmaradt részei összeropogtak. S miért, mert a kép mesterségi része, a megcsinálás módja, nem volt tökéletes. Épúgy meg kellene tagadni a művészi jelzöt *Munkácsy* «Tépéscsinálók»-jától is ez ok miatt. A színek meleg hatásának fokozása céljából *Munkácsy* képét betumennel erősen aláalapozta, de mert ennek a barna színnek az a rossz tulajdonsága, hogy idővel a föléje rakott színeken átüt, felfalja azokat, a Tépéscsinálók valórjei és színtónusai is tönkre mentek. S miért? Mert a megcsinálás módja, a mesterség nem volt tökéletes. S vajjon mely művészettel foglalkozó ember fogja e két képet a műalkotások sorából számúzni ezért? Senki, úgy-e bár? S miért nem? Mert nem a megcsinálás módja dönti el az alkotás művészi voltát.

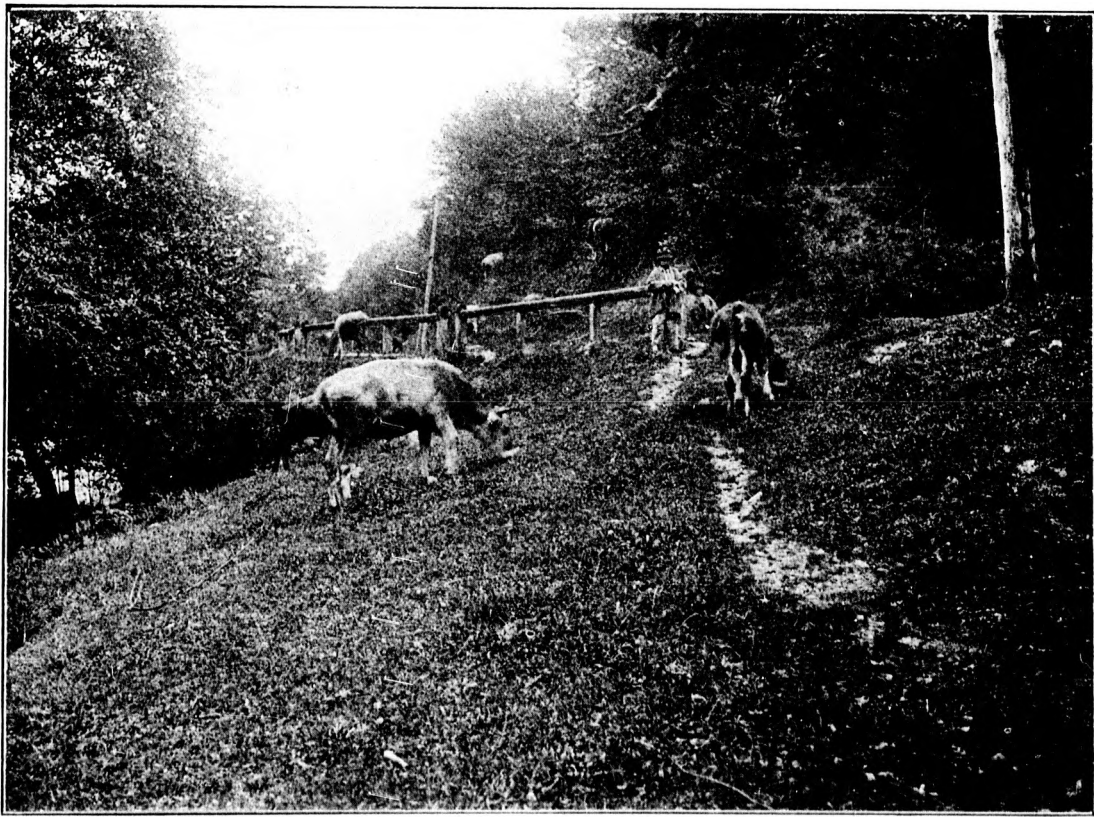
Ha tehát a mesterség, a megcsinálás módja, az objektum művészi kvalitásának meghatározásában nem bír fontossággal, a művészi fényképezés támadói az elbírálás körébe miért rángatják be mindig e zavart csináló fogalmat? S az a legkülönösebb, hogy bár a támadók felé ezerszer hangozzék is el a figyelmeztetés, hogy a technikai létrehozás módja szempontjából intézett támadásuk mindenkomolyságot nélkülöz, ők mégis ezerszer visszahelyezkednek erre a tartatatlan alapra. Támadásuk gyengeségének fényes bizonyítéka, hogy más szempontból szinte

hozzá sem mernek a kérdéshez nyúlani. S a kik mégis megkísérlik, oly gyenge érvekkel próbálnak szerencsét, hogy azok figyelmet alig érdemelnek. Azt mondják pl., hogy talán azért művészi az amatőrök produktuma, mert «*az újabb technikájú fotografálás a festőművészet termékeihez hasonlít*». Hogy továbbá a művész-amatőr a «*festőművészet témáit mohón falatozza*». Hát annyi bizonyos, hogy ezek hangzatos frázisok, de sajnos, mint igen sokszor, úgy most is a nagyhangúság csak a belső tartalmatlanságot — és még azt is — csak rosszul palástolja.

Mert tessék csak kérem a fényképezés lényegével és kifejezési módjával tisztában lenni s akkor mindjárt világos lesz, hogy a festő-művész s a fényképező produktumának hasonlósága, kifejezési módjaiknak azonosságából folyik.

A festő, a midőn alkot, sík lapon vonalakkal és színfoltokkal valamely természetbeli jelenséget oly módon törekszik előállítani, hogy bennünk az ő műve a valóság hatására ébreszse fel. Céljának szolgálatában, a rendelkezésére álló anyag tulajdonságait olyképp használja fel, hogy műveleténél anyagának tulajdonságaival összeütközésbe ne jöjjön. Nem erőszakolhatja tehát anyagát arra, hogy vele a természetet a csalódásig hüen utánozza. Hiszen a természeti jelenség mélységbeli kiterjedését a sík lapon nem tudja kifejezni. Erre csak a szobrász képes, mert az ő anyaga megengedi a testiség kialakítását a térben.

(Folytatjuk.)

Tehenek az erdei legelőn.

Schmidtkó János, Sátoralja Ujhely.

A festészet, fényképezés és kultúra.

Irta: Georg Fuchs. München.

III.

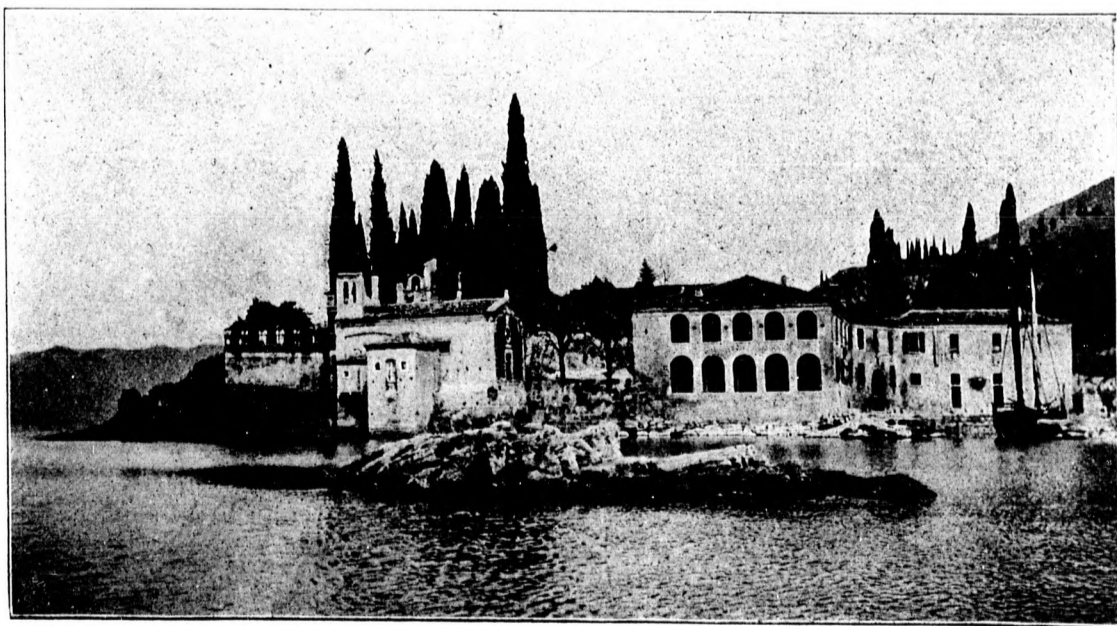
Felette érdekes megfigyeléseket tehetünk, ha az «abszolút festészet»-et, mint teljesen sajátlagos kategóriát — a festői alkotások egyeteméből kikapcsoljuk. Az «abszolút festészet» a modern nagyvárosi civilizációnak terméke. A régi kultúrában abszolút festészet mint öncél nem létezett. S a hol ennek sajátlagos eszközeit, főleg a fényhatások lefokozását, a régiek művészetében alkalmazva látjuk, ott mindenütt csak más célok szolgálatában álló segédeszközöként lépnek fel, dekoratív és arkitektonikus hatások elérésére, mint pl. *Piero de la Francesca*-nál látjuk. A régi kulturának abszolút festésre egyáltalában nem volt szüksége. Hiszen megvolt bírta még a természetet, melyhez mint a mindennaphoz, a magától értetődőhöz, mindenütt jelenlevőhöz oly viszonyban állott, mint még manapság is áll a természethez a parasztnép. Ez is mindent inkább tart képezésre méltónak, mint a természetet. És csak a már nagyvárosokba szorult és a természettől elzárt ember érezte annak szükségletét, hogy magát a természetből vett képekkel vegye körül. És ekkor indult fejlődésnek oly festészet, mely ez új szükséglet, kielégítésének megfelelni óhajtott és óhajtott manap is — és épen ez az, a mely lassanként a kézimunkától, a gép segítségével való termelésbe átmehet és a mely e változáson át is fog menni. Az arcképfestés, a mennyiben nem monumentális, hanem «hasonlatossági», sőt a «megszólalásig menő hasonlatossági» hatásokra törekszik — s ez nem igényel különösebb bizonyítást — az abszolút festésnek csak különleges érvényesülési tere. És mert épen

ebben mutatkozik a legnagyobb kereslet, ez tért át elsőnek és legnagyobb mértékben a fényképezés technikájára.

Az «abszolút festés» a nagyvárosokkal egyidejűleg született meg. Így Németalföldön, Angliában, Franciaországban és végül Németországban az újkori gép-civilizációnak, az iparnak, kereskedelemnek, világforgalomnak folyományát képező óriási embertömegeknek szűkre összeépített városokban való felhalmozódásával nőtt nagyra. És teljesen, egészen más valami, mint a vallásos és tektonikus festészet, mely egyedüli alakulatként maradt reánk a régi időkből és a mely különben pedig mindig a festésnek önálló ágaként haladt a későbbben született «naturalisztikus» festés mellett.

Első sorban sürgősen szükséges annak belátása és megtanulása, hogy mint foglalják össze manapság a síkművészetnek két — származása, célja és lényege szerint is — teljesen különböző fajtát a «festészet» egységes fogalma alá. Itt *Manet*, ott *Puvis de Chavanne*, itt *Whistler*, ott *Watts*, itt *Liebermann*, ott *Stuck*. Hogy e két kategória mily lényegesen különbözik egymástól, mennyire idegenek egymásra nézve, már abból is kitűnik, hogy *Liebermann* *Stuck*ot egyáltalán nem tartja festőnek és *Stuck* nem képes *Liebermann*ban művészt látni. És mégis mindkettőnek igaza van, mindegyiknek a saját szempontjából, mindegyik művész módjára, a saját művészete horizontjának korlátai közé szorultan ítélve meg a másikat. És ha e teljesen kétféle művészetet csaknem egy teljes évszázadig egy művészetként fogták fel, úgy ez Németországban annak a kulturának hiányában állott, a melynek keretében az arkitektonikus-dekoratív festészet alkalmazást nyerhetett volna.

(Folytatjuk.)

St. Viglio.

Felvéve: Zeiss «Protar»-ral.

Seitz dr., Erlangen.

Impressziók a nemzetközi tárlatról.

— Sorozatos ismertetés. —

III.

A magyarok.

Budapest, 1905. október.

Haranghy Györgyöt szívünk teljes melegével üdvözljük ez alkalommal. Jogos, vagy jogtalan sérelmét az első nemzetközi kiállítás alkalmából, melyre u. i. egyetlenegy képét sem fogadta el a zsüri, helyesen elfelejtette akkor, midőn arról volt szó, hogy a magyar művészi fényképezésbe mutatása, terjesztése és fejlesztése céljából képeivel e célt szolgálja. És tényleg nagy veszteség lett volna a kiváló alkotásokban amúgy is szegény magyar részre a Haranghy mester hiánya. Pedig már-már ez a veszedelem fenyegetett. A kiállítás megnyitása alkalmával ugyanis — bár a tárgymutató hét képét tünteti fel, — csupán «Est» című (318) olvasóink előtt ismeretes, bámulatosan nagyszabású képe volt látható. A többi nem érkezett meg, külföldön rekedtek. Azóta néhány képe megérkezett. Ezek közül már előzetesen bemutattuk olvasóinknak az «Olvadás» címűt (315), a mely eléggé tanuskodik azokról a nagy kvalitásokról, melyek a debreceni művészt hazai fényképezőművészetünk díszévé emelik.

Egyelőre még csak «Libák» című képéről emlékezhetünk meg (320), mert lapunk zártáig

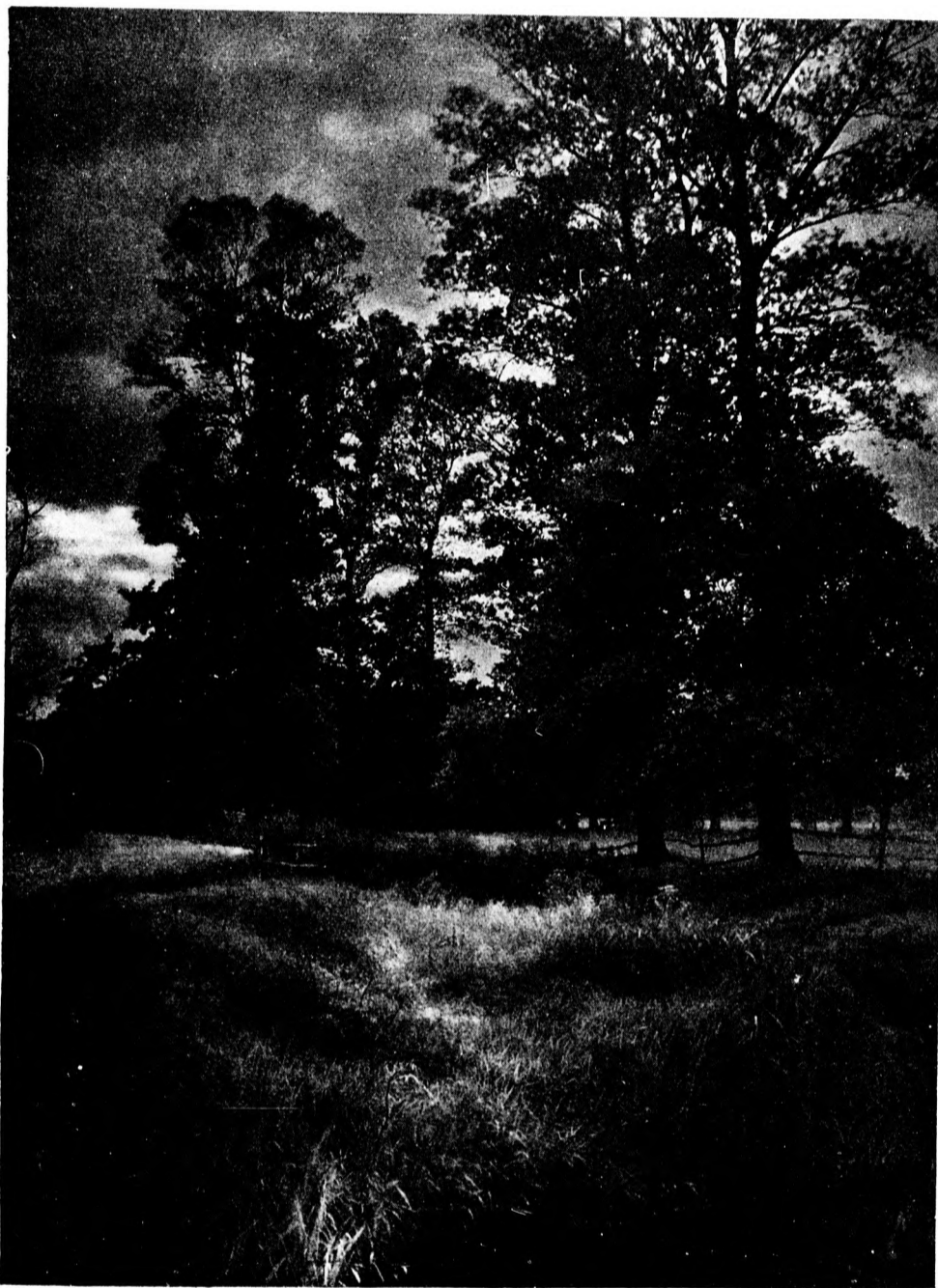
bár ismételten kerestük, nem voltunk képesek a többire reáakadni. Remélhetőleg beérkeznek rövidesen ezek is (314, 316, 317, 319), hogy mintául szolgáljanak a gumminyomás híveinek. Mert egyéb erősen kiváló egyéni kvalitásain kívül a Haranghy képei, technikájuk tekintetében is mesterművek.

Teleki Sándor gróf vonja magára figyelmünket. Ha jól emlékezünk most mutatja be először

művészi egyéniségének a fényképezés terén való megnyilvánulásait. Három képe közül a gyermekarckép (323) a legsikerültebbnek mondható. De női tanulmányfeje (322) lefokozott lágy és meleg tónusával, megkapóan klasszikus finom arcvonású modelljével is nagy tetszésre számíthat.

Kagylóhalászok c. képén (324) pedig a Wattman-papíron készült gumminyomat szép rajzú víztükrével, jól megválasztott témájával és jó technikájával tűnik fel. Kár, hogy az égbolt levegője egy kissé üres és ezáltal nem kelt teljes illuziót, hangulatot.

Novomeszky Imrének felfedezése lapunknak érdeme. A mi hasábjainkon, múlapjainkban láttak napvilágot, lettek ismeretessé széles e hazában a Novomeszky Imre képei. A tájképezés elsőrangú művelőjének tartjuk őt ma is és dicsérjük — hisz képei dicsérik — a mestert, a kinek Június című képe (333) II. díjat és oklevelet nyert Zomborban. Ezt, valamint második kiállított képét (304) lapunk kiállítási album számában is be-

Nyárfák.

A. Horsley Hinton, London.

Felvéve: Zeiss-Protar-ral.
Teageren. R. Schittanz, Jena.

mutattuk. A brómezüst-technikának remekei e képek, hatásukban pedig acélmetszetekhez volnának hasonlíthatók. Témái — hiszen mi ismerjük legjobban őket — változatosak, hangulatosak és választékosak.

Magyar-Rosenberg Emilről sem szabad megfeledkeznünk. Két dunai esthangulata (297—298) teljes illuziót kelt a szemlélőben. Kár, hogy e szép fejlődésű művésznünk produktivitása az utóbbi időben a minimumra szállott alá.

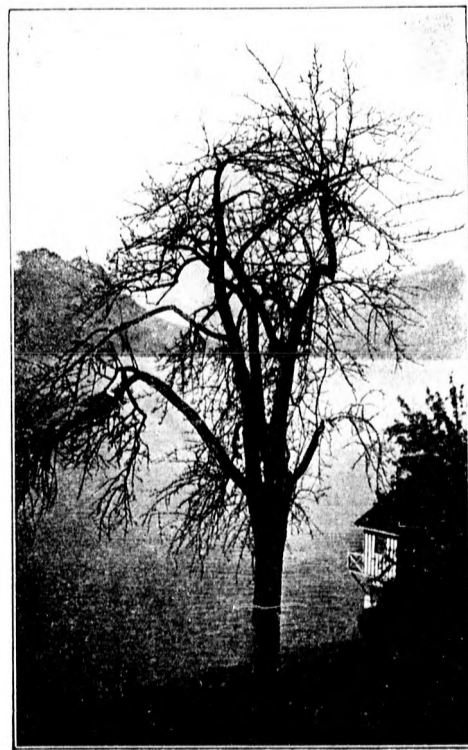
Kelen Béla dr.-t olvasóink lapunkban megjelent kitűnő szakdolgozatai révén ismerik. És *Kelen* dr. a nagyképzettségű szakíró, teoretikus tudását a gyakorlati működésébe is kiviszi. Képei is bizonyítják, hogy a fényképezés művészi technikájának minden csínját-bínját bírja. Hangulatos faluvégi kép a sötét esthangulatban tartott «Szürkület» című (310). Kevésbé nyerte meg tetszésünket a túlnagyra beállított «Szénásszekér» (311). De már legkevésbé a «Musée de Cluny» c. képe (312), a mely nyugtalan voltánál fogva nem engedi fellelni a kép tulajdonképeni tárgyát. És bár mindhárom kép technikája kiváló, belső tartalom tekintetében csak a 310. számú tarthat a művészi jelzőre igényt, de ez az egy annál inkább reászolgál ez elismerésre.

Loránd Emil «Jegenyék alatt» c. képe a témának a milliók kitűnő megválasztásáról, igen jeles technikáról, de egyúttal helytelen beállításról beszél nekünk. Avagy nem gondolja-e a képnek gyorsan kifejlődött szerzője, hogy a nyáját nem szabadott volna a kép kellő közepébe helyezni és ezzel az egész képet két teljesen szimmetrikusan egybevágó «félre» osztani?

Sternád Béla csak egy képet állított ki és ez a ténye megbocsáttatja velünk azt, hogy ez is hazug. Mert vajjon a birkanyáj és a számadó

juhász igaz miliője az emeletes házak szegélyezte kövezett utcáson-e? És igaz nem lesz az által sem, hogy egyszer egy esztendőben juhvásár is van a vidéki városkában. Ezt az egyszerű falusi idillikus képet agyonüti a városi környezet. Ha pedig nekünk nem hiszi el a szerző, kérdezze meg *Haranghy* Györgyöt, a ki a népéletet alaposan ismeri és igazi művész. És bár sokat, de nagyon agyon dicsérték e képet a szerző barátai, mi — az igazat megvallva — sehogysen tudunk felmelegedni az eleponált természetellenes felvételek természetellenes kivitelén sem.

Purcell Béla a külföldiektől sokat tanult. Képein meglátszik az iskolázottsága. De éppen, mert még nem forrott ki teljesen, hiányzik képeiből az egyéniség, az a valami, a mi egyetlen képének látása után a bárhol látottat legott az ő keze alól kikerültnek jelezni ki. Még tapogatózik, de elismerjük, hogy e bizonytalansága dacára is érdekesek képei. Tény az is, hogy vannak témái, ha nem is mindig eredetiek és — sajátok. A kedves gyermekzsáner, a (309) szanaszét hányt játék között foglalatokodó gyermekek kedves témát képeznek. Nem értjük azonban, hogy miért kellett e brómezüst képet egészen a teljes szürkességig túlmásolni és a padokon előmlő napfényt letagadni? Ez a világítás tiszta hazugság. «Legelő birkák» c. képének (308) technikája felette finom, témája és annak feldolgozása mesteri. De a belemásolt gyönyörű napfényes báránnyelűk sehogysen illenek bele és meghazudtolják az égbolt alatti résznek tompa — esti, vagy hajnali — szürkességét. E képet kettévágva, két felette hangulatos részt nyernénk. De együtt, ütök egymást. Pedig *Kelen*

Ősz.

Felvéve: Zeiss-Protar-ral
Rudolph dr., Jena

Béla dr.-nak a «művészi felhő»-ről írt sorozatos tanulmánya ugyan csak alaposan adott útmutatást a felhők belemásolásának mikéntjére, de főleg arra, hogy mily képbe milyen felhőt másoljunk. Úgy látszik, e kitűnő és tanulságos cikk elkerülte a Purcell Béla figyelmét, mert amilyen intelligens művésznak ismerjük, alig tételezhetjük fel róla, hogy a tanítás ne fogott volna rajta legott. Igaz és a maga egyszerűségében felette hangulatos csak az «Alföld» című képe (307), a melyen úgy a horizont felett, mint alatt természetes összhang ömlik el. A kép szélén álló magános fa pedig kellemesen szakítja meg a róna egyhangúságát. Van még egy képe Purcellnek, «Lapu» című (306), a mely ugyancsak a «kiforralatlanság» bélyegét viseli magán. A szerző érez ugyan valamit, el is mondja, anélkül azonban, hogy a kifejezés mikéntjével hatást tudna elérni.

Igénytelen, ugyancsak nem e kiállítás hirdett művészi jellegéhez méltó a Kováts Elemér dr. «Borulat» c. képe (313), a mely sem tárgyánál, sem technikájánál fogva sehol a külföldön nem tarthatott volna elfogadásra való igényt.

Forgách István gróf és Junga Sebő századosnak közösen készített képeit olvasóink már régebben ismerik. De úgy közösen, mint külön-külön is, oly sok szép dolgot produkált már e két művész, hogy igazán megfoghatatlan előttünk, hogy miért állítottak ki csak *egy*, sok, szép képeik közül. Ez egy elfáradt, nyugodtan heverő hatalmas kutyát ábrázol és az álmosan pislogó szemek, a testén előmlő lomha lustaság, melyet a süt-kérezéssel még fokozottabban fejeznek ki a szerzők, elsőrangú állattanulmányává avatják e képet. A felsorolt kiváló tulajdonságai mellett a nap-sütés dacára is bámulatosan átlátszó, minden kis izmot, formát keresztülbocsátó — mély árnyéka az exponálásnak és előhívásnak, az egész kép kivitele pedig a Höcheimer-féle gumminyomásnak remekébe készült. Mily kár, mert főleg a külföldiek előtt könnyen félremagyarázásra adhat okot, az a hosszú *német* felírás, mely a kép kartonján dísztelenkedik. Nézetünk szerint az ily nagyméretű képnek, még ezenfelül kartonra való ragasztása, az ízléses keretezésnek legegységesebb szabályaiba ütközik. Pedig gyakran

Tanulmány.

Robert Demachy, Paris.

sikerül ízléses keretezéssel a hatást is fokoznunk. És ezt sűrűn látjuk e kiállításon is. Felhívjuk tehát olvasóink figyelmét ennek tanulmányozására is.

Müller A. Bernát «Tanulmány» címmel teljesen azonos tárgyú és kivitelű két képet állított ki. Egy-egy Krisztus-fejet. Talán azt akarta velük demonstrálni, hogy annyira jól ismeri már az Isten fiát, hogy kétszer is egyformán tudja lefényképezni? Avagy arra számít, hogy kétszer huszonöt korona az ötven korona? Egyéb elfogadható magyarázatot nem tudunk e kétszer is «becsúszott» képre találni. De talán mégis! Egyik Mülleré — a zsűritagé, másik Mülleré — a rendezőbizottsági tagé. Ej, hogy előbb nem gondoltunk erre! Figyelmeztettük volna a hitbuzgó mestert, hogy van még néhány: Müller — a másodtitkár, a Foto-Klubtag és többek között még Müller A. Bertalan is. S ha mind kiálítja a Krisztus egyforma fejét, be szép álszakállas Krisztus-galéria lett volna ebből! Egész sokszorosítási intézet!.. *Mario.*

Kezdőknek.

Sorozatos ismertetés. □ Irta: *Gara Rezső dr.*

— Fényérzékeny közegeink. —

IX.

A száraz brómezüst-zselatinréteg képezi — mint azt már említettük — felvételeiknél a fényérzékeny közeget. E közeg alapja — tehát az, a melyre a zselatinréteg öntve van — lehet üveg vagy celluloid, vagy bárminő más átlátszó anyag. (Mert, hogy átlátszónak kell lennie, azt természetesen fogjuk látni rögtön, ha elgondoljuk, hogy a közeg, melyre a felvétel történik, vegyi kezelés folytán a negatív lesz, melynek a fényképezett tárgy természetének megfelelő, át nem látszó és átlátszó részei teszik lehetővé a pozitív kép készítését. Az itt fenforgó körülmények magyarázatára lapunk régibb számában már kiterjeszkedtünk és engedtessek meg itt csak erre való utalással élnünk.) Forgalomba az u. n. száraz lemezek (alapjuk az üveg) és a filmek (alapjuk a celluloid) kerülnek.

Habár anyagi előnnyel sem a száraz lemezek sem a filmek otthon való elkészítése nem jár, sőt inkább anyag- és idővesztéssel és még számos egyéb hátránnyal volna egybekötve, mégis szükségesnek véljük, hogy az amatőr saját jól felfogott érdekében e gyártások elméletével ismerős legyen. Ha tudni fogja, miképen megy végbe a proceszus és melyek a használandó szerek, úgy a forgalomba és ennek útján fényképező-készülékébe jutó gyártmányokat lényegesen jobban fogja megítélni tudni.

A brómezüst aképen képződik, hogy valamely brómvegyület (p. o. brómkálium vagy brómmonium) vízben való oldatához hozzáöntünk ezüstnitrát (*pokolkő* néven ismeretes, vízben oldódó ezüstvegyület) oldatot, minek folytán a

brómvegyület brómja az ezüstvegyület ezüstjével egy új vegyületet — a brómezüstöt — képezi, mely azonban nem oldható vízben s így rögtön ki is válik mint sárga csapadék. A megszáritott brómezüst rendszeren megsűrkül és többféle alakban jelentkezik: ismerünk pehelyszerűt, poralakút és szemcsését. Mivel a szemcsés mutatkozott a fény behatása iránt legérzékenyebbnek, tehát természetes, hogy a lemez- és filmgyárosok az összes rendelkezésükre álló eszközökkel oda törekednek, hogy szemcsés brómezüstöt állítsanak elő. Nem szándékozunk e helyütt a körülményekre részletesebben kitérni, de tekintettel arra, hogy utóbbi időben egyre gyakrabban olvasunk és hallunk a brómezüst-emulsió «*érés*i folyamat»-áról (Reifungsprozess), megemlítjük, hogy az érési folyamat révén a kevésbé érzékeny poralakú brómezüst-modifikáció a nagy mérvben érzékeny, szemcsés alakzatba megyen át.

Rövidre foglalva, következőkben adható meg a száraz lemezek gyártásának módja:

A brómvegyülettel elegyített zselatinoldatot keverik az ezüstnitrátoldattal, még pedig olyan arányban, hogy az ezüstnitrát (salétromsavas ezüst) oldat ezüstje *ne* legyen elegendő mennyiségben a brómvegyület brómjának brómezüstté való lekötéséhez, azaz, hogy a brómvegyület az ezüstnitráthoz képest feleslegben legyen jelen. Ez előzetes számítás útján könnyen elérhető. Már most, ha az alkalmazott brómvegyület p. o. brómkálium volt, úgy ennek brómja az ezüstnitrát ezüstjével brómezüstöt és káliumja a salétromsavval salétromsavas káliumot (salétromot) képez. Ezek közül az első — mint feljebb említettük — vízben oldhatatlan lévén, kicsapódik és finoman eloszlott állapotban úszik a zselatinban — *emulsiót* képez — míg a vízben könnyen oldódó salétrom oldatban marad. Emulsióknak általában oly folyadékot nevezünk, mely valamely testet finom elosztásban, de nem oldatban tartalmaz. Ezen brómezüst-emulsiót érési folyamatnak vetik alá, miáltal fényérzékenysége fokozódik. Ezt az u. n. érést az emulsió felfőzése által vagy ammoniak hozzáadásával idézik elő. Ezután meg hagyják merevedni az emulsiót és kimosás útján eltávolítják belőle a feleslegben levő brómvegyületet és a salétromot. Kimosás után meleg helyen megolvassztják az emulsiót és a sódaoldattal gondosan megtisztított lemezekre öntik. Természetesen az összes munkálatokat vörös fényvel világított sötét szobában végzik.

Átkelés a komppal.

Marschall János dr., Böös.

A tónfixálófürdő mellett és ellen.

Írta: Fritz Schroeder, Dresden.

Bármily kellemesnek is lássék a kimásoló-papírosoknak a nyári időszakokban való használata azoknál a körülményeknél fogva, hogy be-
rakásuk, másolásuk, színezésük és egyébkénti kikészítésük nagyobb nehézségekkel nem jár, mégis tagadhatatlan, hogy e kedvelt másolási eljárásról *egy nagy fogyatkozás* fűződik és ez a tónfixálóban kezelt képeknek kétséges tartóssága. Ámbátor már bebizonyosodott, hogy a foltképződéseknek és a csekély tartósságnak oka főleg a fénytelen celloidinpapíroknál gyakran gyártási hibákra vezetendő vissza, amelyek okozta kellemetlenségeknek még a leggyakorlottabb szakfényképező is ki van téve, mégis az eredménytelenségek, vagy hibás eredmények legnagyobb része a másolás utáni hibás kezelésre vezetendő vissza. Oly rengeteg sok figyelemre és megszívlelésre méltót írtak már a tónfixálófürdők mellett és ellen, hogy ebből a rendelkezésünkre álló nagy anyagból való következtetések levonása és rövid ismertetése nem lehet hiába való munka.

Az az állítás, hogy minden tónfixálófürdőben kezelt másolat hamarabb romlik el, megy tönkre, mint az elkülönített fürdőkben kezelt, nem állja ki a bírálatot. A rhodansóknak ecetsavas natronnak és ólomsóknak a különféle fürdőkben való hatásáról köteteket írtak már össze. Ezek az amatőrfényképezőre csakúgy, mint a gyakorlati szakfényképezőre nézve tiszta vegyszeti vonatkozásainál fogva, — melyeknek célja, a kölcsönös reakcióknak felderítése, — csaknem teljesen érdektelen, mert legtöbb esetben érthetetlen is. Ámde éppen ez a nagy tudományos anyag egyengette a gyakorlati fotovegyésznek az utat oly rendszeresen felépített súly- és arányszabályokhoz, melyeknek eredményét kitűnő recipékben és a még mindig burjánzó, betegesen komplikált előírások egyszerűsítésében és tökéletesítésében üdvözölhetjük.

Ha már most a tónfixálófürdőnek jogát elvitatjuk, akkor annak a kevés amatőrnek, a kik hajlandók magukat annak a nem éppen nagy fáradságnak alávetni, hogy egy elsőrendű, kitűnő színezőfürdőt maguk állítsanak össze, *ajánljuk az elkülönített színezést*. Különösen pedig ajánljuk az aristo- és ehhez hasonló solio-papírosokhoz. Semmi esetre azonban azért, mert az ily elkülönített fürdő esetleg néhány fillérrel kevesebbe kerül, mint az egyesített színező-rögzítő fürdőé, hanem azért, mert elvben (az aranychloridra vonatkoztatott) kihasználási képessége nagyobb. Az ily fürdő elkészítéséhez tehát két

Enyelgés.

Felvéve: Zeiss „Protar”-ral.
Rudolph dr., Jena.

oldat szükséges, melyek *Eder* tanár előírása szerint a következőképen állítandók össze:

A. oldat:

- 800 kcm. desztillált víz,
- 15 gr. rhodanammonium,
- 15 „ timsó,
- 1 „ szénsavas ammonium.

B. oldat:

- 600 kcm. desztillált víz,
- 1 gr. barna chlorarany.

Használat előtt keverjük a B. oldat 50 kcm.-jéhez 100 kcm.-t az A. oldatból. A rögzítés szokás szerint a színezőfürdőből való kivétel után közvetlenül (öblítés nélkül) 10%-os alkén-savasnatron-oldatban történik. Színezés előtt a képek beáztatandók és a víz néhányszor váltandó, a rögzítés után ellenben alaposan kimosandók. A végleges színe a képeknek albuminszerű, tehát csaknem kékesfekete fényképtónus lesz. Így színezi ez a fürdő a legtöbb aristo, solio, a *Gevaert*- és *Hrdliczka*-féle kitűnő, valamint más celloidinpapírokat körülbelül nyolc perc alatt átnézetben kékre, síknézetben feketéskékre. Természetesen még egész sereg használható recipe van, melyek azonban lényegesen a fentitől nem különböznek.

Felette tiszta munka, feltétlenül tiszta tálak és tiszta kezek minden elkülönített színező-eljárás-

nál főszabályt képeznek, melyhez még az járul, hogy a natronos tálból a színező tálba nyulni tilos.

Ha a színezőfürdő nem tartalmaz timsót, akkor más erjesztőanyagot pl. chromtimsót vagy formalint stb. kell kevernünk beléje.

Hasonló hatású és eredményű és a fentit talán kihasználhatóságában még messze túlszárnyaló *száraz*, poralakú színező-rögzítőfürdő a már évek óta forgalomban levő. *E. Merck*, darmstadti vegyészeti gyár töltényeiből vagy tablettáiból készíthető, melyeknek az a nagy előnyük is megvan, hogy az összeállítás fáradságától megkíméli az amatőrt, üvegburában légmentesen lévén elzárva, bomlásnak kitéve nincs és megfelelő mennyiségű vízben oldva használatra azonnal kész. Főleg utazások alkalmával szinte megbecsülhetetlen e tulajdonságainál fogva. Egy töltény félliter vízben oldva 30—35 db. 13 × 18-as solio, vagy *Gevaert*-féle celloidinképnek kifogástalan színezésére untig elegendő volt. Olcsósága pedig egyenesen meglepő. A ki e színező-rögzítő töltényeket egyszer kipróbálta aligha fog egyhamar másfajtaát használni.

Végül még megemlítendő, hogy a képeket sohasem szabad egész éjjelen át ázni hagyni, valamint az is, hogy azok mindig szabadon és gyorsan szárítandók.

De ha e kész tónfixáló sókat, töltényeket a legnagyobb lelkiismeretességgel is ajánlhatjuk az olvasónak, annál is inkább figyelmeztetjük és óva intjük azoknak a többnyire kétes eredetű használatra kész tónfixáló oldatoktól, melyeket a kereskedők vevőiknek nyakra-főre kínálnak. *Ezek úgyszólván semmi aranychloridot nem tartalmaznak*, ellenben savakkal túlterheltek. És ugyanez áll az u. n. folyékonyan telített tónfixálófürdőkről is. (Flüssig concentriertes Tonfixierbad.)

A mi a kontinensünkön három év óta forgalomban levő *önszínezőpapirosokat* illeti, a *Dr. Lüttke & Arendt*-féle *autopapirosokkal* számos kísérletet végeztünk ugyan, melyeknek utólagos tartósságát egyelőre — az elmúlt idő rövidségénél fogva — még ellenőriznünk nem sikerült. Ha azonban e tekintetben sem merülne fel ellene kifogás akkor e papirosnak felette megbecsülendő tulajdonságai vannak.

Egyszóval a tónfixálósót tartalmazó töltények mindenütt akkor nyerjenek alkalmazást, ha a fenti előírás szerinti különválasztott fürdő elkészítése bármely oknál fogva (pl. utazás) nehézségekbe ütköznék. Ellenben a palackokban árusított kész tónfixálófürdők minden körülmények között elvetendők.

Fényképezési eljárások.

Papirosok összecsavarodása. Némely papirosnak sajátossága, hogy a kimosás utáni szárítás alkalmával összecsavarodnak. Hogy ezt elkerüljük, a celloidin, platin és vaspapírost szárítsuk becsukott könyvekben, vegytiszta szűrő-papiros között, vagy pedig félig száraz állapotukban húzzuk végig — hátlapjukkal felfelé fordítva — vonalzó alatt. E közben a papír egyik vége egy kissé emelendő. Zselatin-papiroson (pl. solio, aristo) készült képeket pedig tiszta üveglapra hengerelünk és száradni hagyjuk rajta. Ezek megszáradás után önmaguktól pattognak le és teljesen sík helyzetben maradnak. A kellemetlen és gyakran a kép rétegének töredezésére vezető kunkorodásnak tehát a leírt felette egyszerű módon elejét vehetjük. (*Lechners Mitteilungen*)

Pyrogallus előhívó, melyben a marólúgot glykokoll helyettesíti: oldjunk

- 12 gr. pyrogallussavat,
- 80 gr. kristályos kénessavas nátront
- 500 gr. vízben, mely oldathoz hozzáöntjük
- 24 gr. glykokoll és
- 11 gr. natrónlúg vízoldatát.

Ezután az egész folyadék-mennyiséget 1 literre egészítjük ki vízzel. Az előhívóban a kép gyorsan és erélyesen idéződik elő, a zselatin nem fódrosodik, le sem oldódik. (G.)

Lúgos oldatokban való fürösztés által előidézhető, tartós fényérzékeny közegek készítése.

- 10 gr. metholt és
- 10 gr. savanyú kénessavas nátront
- 500 kbcm. vízben feloldva, ez oldatban a lemezt vagy brómezüst-papírt 5 percig áztatjuk, melyre szárítás után elkészítjük a felvételt vagy másolást. Az előhívás 25%-os szóda- vagy hamuzsír-oldatban történik. (G.)

Könyvekről.

Rovatvezető: G. R. dr.

Grasshoff Joh. Die Retouche von Photographien, nebst ausführlicher Anleitung zum kolorieren mit Aquarell- und Ölfarben. Mit einer Lichtdrucktafel und mehreren Figuren im Text, 9. völlig veränderte Auflage. Bearbeitet von Fr. Loescher 1903. Berlin G. Schmidt kiadása.

Bár a retouche azon fényképezési manipulációk közé tartozik, melyeket csupán könyvből megtanulni sohasem lehet, melyek rengeteg gyakorlatot, tehetséget és kedvet s főleg jó tanítómestert föltétlen szükségelnek, mindennek dacára valamely jó kézikönyv, ha nem is a retouche megtanulásánál, de alkalmazásánál és gyakorlásánál hasznos szolgálatokat tehet. A fentemlített könyv a legelterjedtebb és beváltabb a retouche-ról szóló irodalom termékei között, Grasshoff halála után az irodalmi működése révén jó hírű Löschert, kiváló szakférfiú alaposan átdolgozta a művet, melyet a retouche mibenlétéről és jelentőségéről szóló fejezettel meg is töltött. A könyv behatóan foglalkozik a pozitív és negatív retouche-jával. — Kitér a mű a fényképeknek víz- és olajfestékekkel való színezésére is, valamint a színezett kép lakkozására. — A könyvet ajánljuk olvasóinknak. Ára 3 Mk.

A «Gevaert-féle papirosok»-ra felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiváló jó minőségük, olcsóságuk a legjobb ajánló levelük. (Lásd a hirdetési rovatot.)

Hazai krónika.

A nagyváradai «Műkedvelő fényképezők köré»-nek bizalmi nyilatkozata. Tiszteletes Szerkesztőség! Előfizetési felhívásukat vettem és megnyugtathatom Önöket, hogy a mi egyesületünk jövőben is előfizeti b. lapjukat, én pedig a magam részéről tölem tehetőleg igyekezni fogok azt a tagok között terjeszteni. *Egyesületünk belső életére vonatkozó közleményeink pedig előkelő lapjuknak fognak általam beküldetni. Tagjaink egyébként megbotránkozással vették tudomásul a Foto-Klub eljárását és az ő nevükben is üdvözlöm a tiszteletes Szerkesztőséget abból az alkalomból, hogy a lap ennek dacára oly tartalmas és szép kiállításban jelent meg! Ismétlenül kijelentem, hogy részünkről a legelkeesebb támogatásra számíthatnak és*

hazafias üdvözléssel

Hanslián Ede

a «Műkedvelő fényképezők köre» I. titkára.

A zombori amatőr-egylet. Lapunkban már megemlítettük, hogy a zombori fényképezők között mozgalom indult meg egyesület alakítása céljából. *Krump Vilmos* felső kereskedelmi iskolai tanár most — a jelzett célból — a következő felhívást bocsátotta ki a műkedvelő fényképezőkhöz: «A városunkban f. é. május hó folyamán rendezett országos műkedvelő fényképezési kiállítás mindnyájunkat meggyőzött arról, hogy az amatőrök ott, a hol társulva, egyesületté tömörülve egymást buzdították, oktatták, segítették céljukat, hogy ne csak egyszerű fényképeket hanem művészi becsú képeket készítsenek, el is érték. Ezt mutatta a budapesti Foto-Klub Zomborba leküldött gyűjteményes kiállítása. Nekünk, zombori amatőröknek nem lehet egyéb feladatunk, minthogy követve a kapott útmutatást, hasonló cél elérésére törekedjünk. Fölmerült az eszme, hogy célunk elérésére mi is egyesületet alakítsunk. Ezen eszmének megbeszélése, esetleg megvalósítása végett fölkérem igen t. Címet, hogy f. é. szeptember hó 24-én, vasárnap d. e. 11 órakor a felső kereskedelmi iskola tanácstermében megjelenni sziveskedjék.»

Olvasóink köréből.*

1.

Egy különös eset.

Amatőrök figyelmébe.

Pancsova, 1905 szeptember 12.

Tisztelt szerkesztőség!

A mai nap folyamán megtekintettem a helybeli kiállítást és estefelé az Iparcsarnokot akartam emlékül lefényképezni, miben *Stapel* felügyelő megakadályozott, avval az indokolással, hogy a pancsovai fényképésznek, esetleg az igazgatóságnak engedélyét kell e célra kikérni. Az igazgató ülésezett a városban, a fényképész pedig szintén ott lakik. Megmondtam, hogy nem vagyok hivatásos fotografus, csak emlékül akarom a felvételt elkészíteni, ez mind nem használt. A kiállítási bizottság szerződést kötött a fényképésszel és az amatőrsporthoz, a mely az egész világon a legmesszebbmenő támogatásban részesül és hazánkban csak gyermekeveit éli, oly akadályokba ütközik, melyet legalább is különösnek mondható. Mert bárhogyan szól is a kiállítás

* E rovat alatt készséggel adunk ki bármily rövid kis közleményt, mely valamely a fényképezés terén szerzett tapasztalatot, újítást, találmányt vagy sérelmet közöl amatőrtársainkkal. — A szerk.

szerződése, «szabadalmakat» osztogatni olyformán mégse járja, hogy egy magánfél felvételeket ne csinálhasson. Ha ezen eset első ízben történt velem és én általában hasonló intézkedésekről nem hallottam soha, habár a kiállítás felügyelője azt mondja, hogy ő évtizedek óta ezt úgy tudja, nem kértem volna fel a t. szerkesztőséget e sorok felvételére, de hiszem és tudom, hogy hazánkbeli amatőröknek e közleménnyel nagy szolgálatot teszek és hogy egyhamar e sorok következtében oly értelmű szerződés alig fog majd napvilágot látni.

Egy kiállítás rendezése nagy költséggel jár, az igazgatóság értékesítsen mindent a mit tud, de amatőröknek a felvételeket megfektetni, azt hiszem, nem járul nagyon hozzá a bevételek szaporításához.

Ezeket óhajtottam megjegyezni.

Tisztelettel
S. V.

*

E felszólalásnak, mint olyannak, mely az amatőrök érdekébe ütközik és azoknak sérelmét képezi, készséggel adunk helyet lapunkban. Minthogy azonban az éremnek két oldala van, szükségesnek látjuk mindkettőnek ismertetését, *Stapel* felügyelő, mint a kiállításnak rendfentartási közege kötelességet teljesített csupán akkor, mikor a város fényképezésének szerződés biztosította szerzett jogait oltalmazta. És e tekintetben eljárása nem eshetik kifogás alá. Ez a kérdés jogi oldala. A másik ellenben a műpártolás szempontjából kerülhet szóba. Tény az, hogy kiállítások rendezése temérdek pénzbe kerül és a költségek fedezése a kinákozó jövedelmek szaporítását követeli. Ámde *egy kiállításnak mindig csak erkölcsi siker lehet a célja*, a mi alól csupán csak a jótékony célú kiállítások képeznek kivételt. Mikor tehát valamely kiállítás igazgató-rendezője az anyagi sikerért az erkölcsit dobja oda, *erkölcsi értékeket pocskol és ellenétbe jut saját céljaival*. Ilyen és hasonló esetekről tudunk azonban. Az 1885. évi országos és 1896. évi ezredéves kiállításán a fényképezés jogát ugyancsak bérbe adta az igazgatóság és úgy a hazai, mint a rengeteg sok külföldi amatőr csalódottan volt kénytelen felvételekre kész kamaráját a *ruhatárban* helyezni el. A külföldön e tilalom ritkább, sőt az újabb nagyobb kiállításokon ismeretlen fogalom. A Páris-i, St.-Louis-i világkiállításokon a fényképezés teljesen szabad volt. Persze a sokszorosítás, terjesztés és árusítás ismét más kérdés. Ezt korlátozhatja valamely szerződés, De hiszen ez egyik amatőrnek sem célja. Valamint tehát abban nem akadályozhat meg senkit sem az igazgatóság, hogy lerajzolja, lefesse valaki a kiállítást, úgy nem szabadna megakadályozni senkit sem annak a saját maga részére való lefényképezésben sem. Ez legalább a mi véleményünk e kérdésben. De azért szívesen halljuk a másokét is.

*

Sikfilmek álló előhívása. Tudvalevőleg alexponálásnál, vagy ismeretlen megvilágítás esetében legbiztosabb eljárás az álló előhívás. Ezt síkfilmekkel is tehetjük a következő, igen egyszerű eljárással: Megörzésre nem érdemes, vagy elrontott lemezeinket tisztára lemossuk (lekaparjuk) s az ugyanolyan nagyságú vagy kisebb előhívandó filmeket vízbe mártva, a szintén nedves, teljesen tiszta üveglemezre hátlapjával ráhelyezzük, a hová is az teljesen símán rátapad, s az előhívás alatt sem válik le. Ilyként a lemezeket az előhívó szekrénybe helyezve, a további eljárás éppen olyan, mint a lemezeknél. Az ily előhívásnak egy másik előnye még az, hogy az előhívás előhaladásának ellenőrzésénél a filmekhez kézzel nem is nyúlunk, mert csak a lemezt fogjuk meg és átnézetben is jól megfigyelhetjük. Előhívás után a filmet egyik sarkánál fölemelve, az üvegről könnyen leemelhetjük. *Cseley Elemér*, Budapest.

Szerkesztői üzenetek.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

Kéziratokat nem adunk vissza. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Többeknek. *Helyszüke* miatt levélben, vagy a legközelebbi számban válaszolunk. Elnézést kérünk.

V. B. földbirtokos **Mogyorósd**. Ezúttal oly képet juttatott el hozzánk, a melyről sohogy sem hihetjük el, hogy közlésre volt szánva. A kép tárgyáról nem beszélhetünk, mert alig tudtuk megállapítani, hogy mit is ábrázol tulajdonképen? És ebben nagy része van a teljesen tökéletesen életlen beállításnak, és úgy látszik a gép elmozdulásának is. Mert életlenül beállítással gyakran fokozni lehet a művészi hatást, de csak ott, hol a részletek teljes kimaradása, azoknak foltokba való összevonása képpé teszi a felvételt, mert a lényegest jobban kiemeli. Az Ön sziklás, bokros, tavas erdei (?) részletében azonban éppon e részlet finomságából alakul ki a kép. Elveszvéen a finomságok, elveszett a kép is.

P. A. építész **Budapest**. A cikket köszönjük. Az ellenfeleinkét, melyek talán olvasóink egyikének másikának figyelmét elkerülték, — szintén kiadandóknak tartván, az Ön vitázó filippikáját csakis megosztva közölhetjük. Még így is egyéb rovatainknak alapos megkurtításának árán. A kérdésnek fontossága, aktuális volta és főleg a káros felfogás esetleges terjedésének megakadályozása, a művészetben való helyünk kivívása azonban *indokolja*, sőt szükségessé teszi e vitának ismételt felvételét. Hiszen a mi jelszavunk: előre!.. Képei közül: a «Szt Cecilia» című a legművészebb. A «Madonna» azonban erőltetett elrendezése, az ölben tartott gyermeknek *túl nagy* volta, a modellnek a géppel párhuzamos síkban való elhelyezése és még igen sok más hibájánál fogva is közölhetetlen. A harmadikról legközelebb. Ellentétes álláspontunkról — arra itt hely nem lévén — levélben világosítjuk fel.

M. M. **Budapest**. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

R. A. **Újpest**. Ön már ismételten kér és fogad el mutatványszámot, a nélkül, hogy érdeklődésének megfelelőleg lapunkra előfizetne. Azt senkitől sem követelhetjük, hogy lapunk iránt érdeklődjék, azt megrendelje, vagy megvegye. Amde viszont

annak megítélését, hogy «fer» (illő) dolog-e az érdeklődését «állandó» mutatványszám-kéreggetéssel dokumentálni, többi olvasóinkra és — *Önre* bizzuk.

F. R. szerkesztő **Budapest**. *Lapunk I., II. évfolyama teljes tártalomjegyzékének* fáradságos összeállításáért fogadja hálás köszönetünket. Minthogy azonban annak gondos áttekintése és a korrektúra eszközlése, — mire ismét az Ön szíves támogatását kérjük ki, — nagyobb időt igényel, lapunk legközelebbi, azaz október 15-iki számában fogjuk kiadni, — Két képe közül az «Éjjeli munka» című felette érdekes, de ily másolatról, mint a milyen a beküldött másolat, nem klisirozható. Azután meg a lámpafény is világít, ha másként és más árnyékokkal is, mint a napfény. Ezért képében a világosan égő lámpa és az alatta csaknem a teljes sötétségben ülő nő a valóságosság alapján sehogyszem egyeztethető össze.

A. P. **Felső-Lövő**. Beküldött képei közül «A mosoly» c. közölhető volna, ha nem lenne oly kihasznált aranyfördőben zöldesre szürkére kínzott. Az aranyfördő *túl sok* kihasználása nem *meztakarítás*. Kérünk tehát új másolatot.

R. J. **Nagykanizsa**. Két ízbeni kérdezősködésére sajnálattal kénytelenek vagyunk azzal válaszolni, hogy beküldött képei még az esetleg készíthető *klisé teljes költségeinek megtérítése esetén sem közölhetők*. Az egyedüli ok, hogy azok bizony sem tárgyuk helyes megválasztása, sem beállításuk, sem pedig felfogásukkal nem ütnek meg a lapunk színvonalának megfelelő mértéket. Kivételük is még felette kezdetleges. De reméljük, hogy e kijelentéseink nemcsak hogy el nem kedvtelenítik, sőt helyesebb irányba fogják terelni munkásságát és lapunkkal haladva, Ön is sok olvasónkhoz hasonló gyors fejlődésről fog tanúságot tenni. S akkor megismétlődik az ő esetük. A sok visszautasított képet a közölteknek egész sorozata fogja követni és a mai visszautasításért Ön lesz nekünk *leghálsabb*.

Szerkesztő: *Kohlman Artúr dr.*

Helyettes szerkesztő: *Gara Rezső dr.*

Kiadja: *A szerkesztőség.*

Szerkesztőség: **Budapest, VII., Király-u. 89.**

Kiadóhivatal: **Budapest, V., Honvéd-u. 10.**

==== Kizárólag csak valódi ====

Perzsa-szőnyegegek

úgyszintén INDIAI- és KIS-ÁZSIAIAK.

Legnagyobb választékban. Olcsó szabott áron.

Megtekinthetők vételkényszer nélkül.

STEIN VILMOS ÉS FIA

==== V., ERZSÉBET-TÉR 16. SZÁM. ====

C. Merck

A Merck-féle fényképezési célra szolgáló készítmények kitűnő eredményt annak felülmúlhatatlan tisztaságuknál fogva.	Sublimált, könnyű alak.	Brenzkatechin.	Kristályozott nehéz alak.
	Pyrogallol.		
	Hydrochinon hófehér.		
	Collodium. Formaldehyd.		
	A Merck-féle fényk. készítmények kis pilulák és töltények alakjában felette kényelmesek mindennemű fényképezési fűrdők és oldatok előállítására.		
Cyankalium. Fixálónatron.			Kérjük a fényképezési szaküzletekben, valamint a drogistáknál Merck-féle fényképezési készítményeket eredeti csomagolásban!
Vegy. szerek a fényképmásolási és reprodukálási eljárásokhoz.			
Arany-, ezüst- és platinsók, bromkalium, bromammonium, jodkalium, cerisulfat stb.			
Darmstadt			

Amatőr-fényképezők

figyelmébe!

Fokozható művészi hatás tekintetéből korszakos jelentőségűek a

Mayering Károly által felfedezett ophtalochromat-folyadék-lencsék

A 14 államban szab., nagyjelentőségű magyar találmány fényerősségben föltűnően az eddig használt, tömör üveglencsékét. Rendkívül olcsó objektívjeink használhatóságáért és tartósságáért teljes felelősséget vállalunk. — Képes magyarázó ábrákat bérmentve küld:

Mayering és Társai

optikai folyadék-lencse- és műszergyára

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 36. sz.

VINDOBONA

LEMEZEK, felette érzékenyek, árnyaltdúsak, legszebb fényhatások.

CELLOIDINPAPIROK, fényes és fénytelen fajtában, minden jó különválasztott és egyesített, (tonfixálófűrdőhöz alkalmas.)

MATTPAPIROS, fekete platintónusokra.

ARISTOPAPIROS.

PROTONPAPIROS, sérthetetlen réteggel.

BRÓMEZÜSTPAPIROK, kontakt-másolatokra és nagyításokra.

NEGATIVPAPIROK, felette nagy fényérzékenységűek.

LEVELEZŐLAPOK, celloidin és brómezüst-réteggel.

ELŐHÍVÓPOROK és CONGLYCIN.

ELŐHÍVÓK, báró Huebl előírása szerint.

COLLODIÁK, COLLODGYAPOT, FÉNYK-LAKKOK.

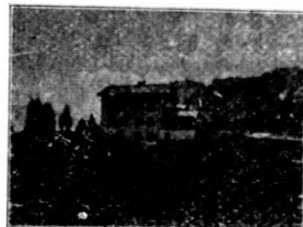
Fabrik FERDINAND HRDLIČKA WIEN,

VII/3, ZIEGLER-GASSE 96.

REMBRANDT

(Szabadalmazott és lajstromozott szellemi tulajdon.)

Egyedüli speciális papíros, mely vékony, szürke, egyhangú (flau) és **csaknem teljesen használhatatlan negativekről is teljesen használható másolatokat ad.**

Másolat közönséges papíron.

Másolat Rembrandt-papíron.

Kezdőknek és minden nehezebb, egy pl.: Röntgen- és Mikrofényképekhez **megbecsülhetetlen értékű.**

□ **REMBRANDT-LEVELEZŐ LAPOK** □

vékony (flau) negativekhez.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

C. Merck

<p>Sublimált, könnyű alak.</p>	<p>Brenzkatechin. Pyrogallol.</p>	<p>Kristályozott nehéz alak.</p>
<p>Hydrochinon hófehér. Collodium. Formaldehyd.</p>		
<p>A Merck-féle fényk. készítmények kis pilulák és töltények alakjában felette kényelmesek mindennemű fényképezési fűrdők és oldatok előállítására.</p>		
<p>Cyankalium. Fixálónatron. Vegyí szerek a fényképmásolási és reprodukálási eljárásokhoz.</p>		
<p>Arany-, ezüst- és platinsók, bromkalium, bromammonium, jodkalium, cerisulfat stb.</p>		

Darmstadt

A Merck-féle fényképezési célra szolgáló készítmények kitűnő eredményt annak felülmúlhatatlan tisztaságuknál fogva.

Kerünk a fényképezési szaküzletekben, valamint a drogésztárakban Merck-féle fényképezési készítményeket eredeti csomagolásban!

Amatőr-fényképezők

figyelmébe!

Fokozható művészi hatás tekintetéből kor-
szakos jelentőségűek a

Máyering Károly által föltalált ophthalochromat-folyadéklencsék

A 14 államban szab., nagyjelentőségű magyar
találmány fényerősségben fölülmúlja az
eddig használt, tömör üveglencsét. Rend-
kívül olcsó objektívjeink használhatóságáért
és tartósságáért teljes felelősséget vállal-
unk. — Képes magyarító árjegyzéket bér-
mentve küld:

Máyering és Társai

optikai folyadéklencse- és műszergyára

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 30. sz.

VINDOBONA

LEMEZEK, felette érzékenyek, árnyalatdúsak, legszebb fényhatások.

CELLOIDINPAPIROK, fényes és fénytelen fajtában, minden jó különválasztott és egyesített, (tonfixálófűrdőhöz alkalmas.)

MATTPAPIROS, fekete platintónusokra.

ARISTOPAPIROS.

PROTONPAPIROS, sérthetetlen réteggel.

BRÓMEZÜSTPAPIROK, kontakt-másolatokra és nagyításokra.

NEGATIVPAPIROK, felette nagy fényérzékenységek.

LEVELEZŐLAPOK, celloidin és brómezüst-réteggel.

ELŐHÍVÓPOROK és **CONGLYCIN**.

ELŐHÍVÓK, báró Huebl előírása szerint.

COLLODIÁK, **COLLODGYAPOT**, **FÉNYK-LAKKOK**.

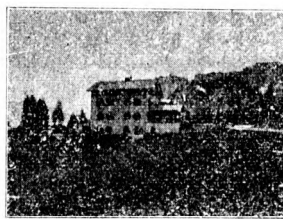
Fabrik FERDINAND HRDLIČKA WIEN,

VII 3, ZIEGLER-GASSE 96.

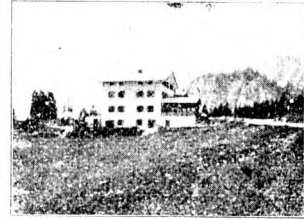
REMBRANDT

(Szabadalmazott és lajstromozott szó- és kép-védjegy.)

Egyedüli speciális papiros, mely vékony, szürke, egyhangú (flau) és **csaknem teljesen használhatatlan negativekről is teljesen használható másolatokat ad.**

Másolat közönséges papíron.

Másolat Rembrandt-papíron.

Kezdőknek és minden nehezebb, így pl.: Röntgen- és Mikrofényképekhez **megbecsülhetetlen értékű.**

□ **REMBRANDT-LEVELEZŐLAPOK** □

vékony (flau) negativekhez.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

!Szenzációs ujdonság!

„ÓRIÁS“ beszélő-gép.

Minden hangkarkészülékre reáerősíthető a három tölesér.

Feltos kávéházak, vendéglők, fürdőházak szótakozó-helyek részére!
Patalmas hangfejlesztés.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Ára 160.— M. — A váz nagysága 40·40·25 cm.

EUGEN FLEMMING DRESDEN, A. 28. Landhausstrasse 18.

SCHMIDT M.
szíjgyártó, nyerges és bőröndös
Budapest, VIII., Kerepesi-út 25. sz.
Saját gyártmányú lószerszámok, nyerges szerek, mindennemű utazó-, kézi- és fényképezőgépekhez való kész és mérték szerinti borítók, Penz-, szivar- stb. tárcák.
Árjegyzék ingyen.

Lapunk bekötési táblájára előjegyzéseket elfogad
„Az Amatőr“ kiadóhivatala.

KÜHLE & MIKSCHÉ
Wien, VI., Mariahilferstrasse No. 3.
Sürgönczím: Kühle Wien Pietznerhaus.
Magy. kir. postatakarékpénztár száma 4055.
TELEFON 3256.

Vezérügynöksége és egyedüli elárusítója
Magyarország-Ausztria és Oroszország részére a

Westendorp & Wehner KÖLN a. Rh.
szárazlemezgyárának.

Mint utólérhetetlen és egyedülálló színérzékeny pillanatlemez, ajánljuk az amatőrök körében általánosan ismert és jó hírnek örvendő

COLOR-lemezt,
melyet a leghasználatosabb nagyságban teljesen friss állapotban állandóan raktárunkon tartunk.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

C. A. STEINHEIL SÖHNE
OPTISCH-ASTRONOM. WERKSTÄTTE
(Gegr. 1855.) MÜNCHEN (Gegr. 1855.)

Orthostigmatok F 1:6, 8; gyújtávolság 1:12.
Sorozat (Ser.) B., D. és E. Legfényerősebb kilteztet univerzális minden célnak megfelelő objektívek.
Orthostigmat-sorozatok.

Unofocalok 1:1, 5 és 1:6. (Sorozat I. és II.)
Legfényerősebb kilteztetett szimmetrikus anasztigmatok arekép és kézikamarák részére.

Kézikamarák orthostigmatokkal és unofocalokkal.

Kívánatra árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

WANAUS JÓZSEF
fényképező készülékek és saját készítményű szükségleti cikkek raktára
BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-U. 19.

Dús raktár: Szalon, utazó-Kodak és egyéb kézi kamarákban.
Lloyd kamarák.
A leghíresebb gyártmányú objektívek. ★ Celloidin, aristo, bromezüst-papírok. ★ Kivaló jó minőségű lemezek. ★ Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron.

Mindennemű fényképezési munkákat elvállalok. □ Sötétkamaram a t. amatőr fényképező uraknak és hölgyeknek rendelkezésére áll.

TELEFON 867.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BLUE-STAR-PAPER.

(Fényes vagy fénytelen közönséges tonfixáló fürdőben való kezelésre.)

A Blue-Star-Paper kitünő kimásoló papiros. Oly könnyű a kezelése, hogy még kezdők is minden előismeretnek hiánya dacára is negativeikről legott kitünő és briliáns képeket nyernek.

Ezüstben való gazdagságánál fogva az az előnye, hogy felette **gyorsan másol és erőteljes, ellentétekben dús másolatokat ad.** Azonkívül azért is ajánlható, mert a negatívban levő összes finomságokat a képben is teljesen és felette plasztikusan juttatja kifejezésre. Minden egyes, a kereskedelmi forgalomban levő tonfixáló-fürdővel kitünő eredmények érhetők el.

A «Blue-Star-Paper»-nél a satinálás nem okvetlenül szükséges, mert a képek száraz állapotban elegendő tiszta és bársonyos árnyékokkal, mélységgel bírnak. A felragasztott másolat rétege felette tartós és évek múltán sem veszít erőteljes voltából, ha a kezelése az adott előírás szerint történt.

A világ minden országában óriási kereslet uralkodik e papirosra nézve. E körülménynek tulajdonítható és köszönhető, hogy dacára a legkiválóbb minőségének, a gyár hihetetlenül olcsó eladási árakat tudott szabni.

Teljes csomag ára 75 fillér; félcsoomagé 40 fillér!! Egyforma árak fényes és fénytelenül.

A teljes csomagok következő laptartalmúak:

48 lap $6\frac{1}{2} \times 9$	32 lap $8 \times 10\frac{1}{2}$	32 lap 9×9	24 lap 9×12	20 lap $10 \times 12\frac{1}{2}$
16 lap 9×18	14 lap 12×16	12 lap 13×18	6 lap 18×24	1 lap 50×60

A félcsoomagok laptartalma a következő:

24 lap $6\frac{1}{2} \times 9$, 16 lap $8 \times 10\frac{1}{2}$, 16 lap 9×9 , 12 lap 9×12

Gevaert-calciumpapir.

Javított, fényes rétegű colloidinpapiros. — (Fénytelen réteggel „Gevaert-Mattpapier“ jelzéssel.)

Tartósságra, a közönséges tonfixáló fürdőben való felette könnyű kezelésére nézve az összes forgalomban levő colloidinpapirosokat leveri, — így szól egyhangúlag a világ legkiválóbb szakembereinek ítélete. **Kísérletezzék e papirossal mindenki és győződjék meg maga annak kitünő voltáról!**

E papiros előállítását a Gevaert részvénytársaságnak érdeme és a legkínosabb gondossággal és elképzelhető legtekélyesebb pontossággal készül. A tónus elsárgulása vagy visszafejlődő elfakulása e papirosfajtánál teljesen kizártnak mondható, a mennyiben azt előírás szerint színezik.]

Oly gyártmányról van szó, melyet mint javított colloidinpapirost minőség tekintetében egyetlen egy más gyártmány sem közelíti meg. **Vannak ugyan olcsóbb fajták, de jobb egyáltalán nem léteznek.** Vásárlásoknál nagyon ügyeljünk a „Gevaert's Calciumpapier“ jelzésre és senki se hagyja bebeszélni magának, hogy ez, vagy az a fajta ugyanoly jó, ragy még jobb!

A teljes csomag vagy egy ív ára 80 Pfg., a félcsoomagé 45 Pfg.

Gevaert-celloidinpapiros, fényes. E papiros a leghíresebb és legdrágább forgalomban levő celloidinpapirosokkal teljesen egyenrangú.

Teljes csomag ára 70 Pfg., félcsoomagé 40 Pfg.

A teljes csomagok lapszám-tartalma:

40 lap $6\frac{1}{2} \times 9$	24 lap 9×9	18 lap $10 \times 12\frac{1}{2}$	12 lap 12×16	10 lap 13×18
24 lap $8 \times 10\frac{1}{2}$	20 lap 9×12	14 lap 9×18	5 lap 18×24	1 lap 49×62

A félcsoomagok lapszám-tartalma:

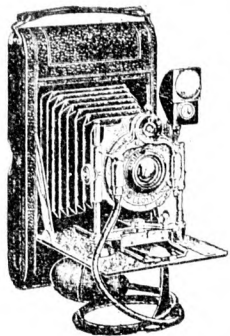
20 lap $6\frac{1}{2} \times 9$, 12 lap $8 \times 10\frac{1}{2}$, 12 lap 9×9 , 10 lap 9×12

Gevaert-celloidin levelezőlapok, fényesek vagy fénytelenek, elválasztott címzés-oldallal: Eredeti csomagokban: 10 drb Mk. -.40, 100 drb Mk. 3.50.

**Az Act.-Ges. L. GEVAERT & Cie. Oud-God — Paris — Berlin S. W. gyártmányai
Magyarország bármely szaküzletében kapható!**

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Fabrik photographischer Apparate auf Actien

vom.: R. Hüttig & Sohn
DRESDEN

Fióküzlet:
WIEN, IX./I., Berggasse 4.

Legnagyobb
fényképezési készülékgyár.

- A mi „GNOM” kamaráink.
- A mi „MERCUR” és „MONOPOL” kézi-
gépeink.
- A mi „JUWEL” klappkamaránk.
- A mi redőnyzárú „REKORD” klapp-
kamaránk.
- A mi „LLOYD” filmkamaránk min-
den fényképezési szaküzletben
vásárolható.

Kimerítő ismertetést, valamint árjegyzéket
kívánatra ingyen s bérmentve küldünk.

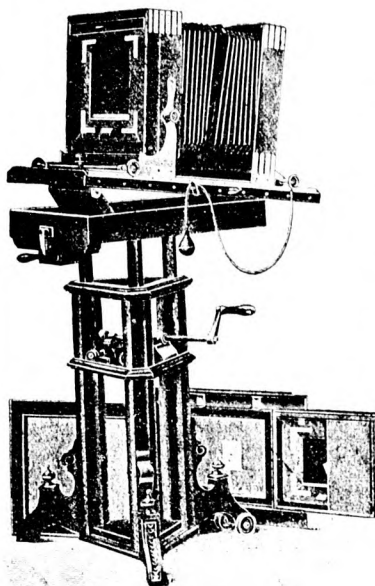
Első magyar fényképezési műasztalos
SIMON MIHÁLY
Budapest, VII., Rózsa-utca 15. sz.
(Wesselényi-utca sarkán.)

Készít:

Utazó, műterem-
és reprodukció-
kamarákat.

Készülékeket cinko-
grafiai intézeteknek és
a háromszínycmás
céljaira.

Minden e szakba vágó
munkát és javításokat
precíz kivitelben, gyors-
an és szolid árak mel-
lett végez.

Rietzschel „Clack”-ja

fényerős Rietzschel anasztigmattal F 8.

A legjobb, legtöbbet nyújtani képes univerzális kamara
film és lemezre.

Minden egyes filmfelvétel beállítható.

Rietzschel „Linear”-ja

a legfényerősebb kittezett univerzális anasztigmat.

Német bir. szab. 118,466.

* A legmagasabb fényerő F:4.5. *

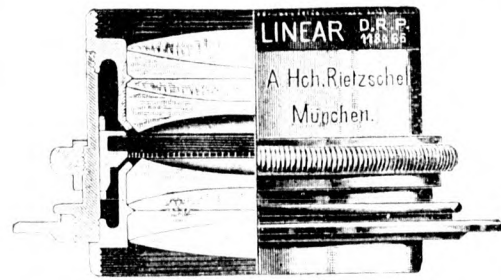
Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

Beszerezhető minden nagyobb szaküzletben vagy

H. Hch. Rietzschel, Optische Fabrik, G. m. b. H.

München L., Schillerstrasse 28.

Nagybani képviselője Ausztria-Magyarország számára: Georg Jahn, Wien IX 4., Lustkandlgasse 12.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Fényképezési készülékek és eszközök gyára.
R. LECHNER (WILH. MÜLLER)
 csász. és kir. udvari szállító. • WIEN, GRABEN 31.

LECHNER-féle új zsebkamara kívülről szabályozható, pillanat- és időfelvételre berendezett függőzárrel, Goerz-Dagor III. vagy Celor I. b., Steinheil-Orthostigmat B, Voigtländer-Collinear III. és Zeiss-Tessar II. b. objektivekkel készül. Az árban benfoglaltatik 3 könnyyszerűen felnyitható kettős lemeztartó (kívánatra helyettük 1 váltókazetta 12 üveglemezre vagy 1 tekercs filmkazetta) és finom bőrtáska.

6×9 cm. lemeznagyságra	...	K 280.—
9×12 „	„	„ 330.—
13×18 „	„	„ 480.—
9×18 „	„ (stereoskop-panoráma)“	550.—

„PREMOFILM-PACK” kazetta:

9×12 cm. K 15.—	13×18 cm. K 25.—
-----------------	------------------

LECHNER-féle új kézi kamara Goerz-Celor I. c. vagy Steinheil-Unofocal II. objektívvel, 3 kettős lemeztartóval és táskával.

A. minta meghatározott rés-szélességű függőzárrel (kb. $\frac{1}{120}$ másodpercig) ... K 200.—

B. minta Anschütz szerint beállítható függőzárrel (egész $\frac{1}{1000}$ másodpercig) ... K 220.—

A WERNER-féle készülék 13×18, 18×24, 21×26, 24×30 és 30×40 cm. lemeznagyságokra készül és egyike a legcélszerűbb állványos kamaráknak.

LECHNER-féle új magnalium-botállvány három-élű csövekből, panoráma-berendezéssel ... K 50.—

Különlegességek pigment- és gumminyomáshoz.

Nagy raktárt tartunk idegen gyártmányu készülékekből és eszközökből is.

==== Kívánatra árjegyzékünket ingyen és bérmentve küldjük. ====

AKTIEN-GESELLSCHAFT FÜR ANILINFABRIKATION, PHOTOGR. ABTEILUNG — BERLIN SO. 36

Színes lombozatú

Őszi tájképek és
 Felhőt tanulmányok

felvételére felette
 = alkalmasak az

„A
 G
 F
 A“

- CHROMO -

(Fényérzékeny pillanatlemez.)

L
 E
 M
 E
 Z
 E
 K

védjegy.

E lemezek egyesítik magukban a közönséges „Agfa“-lemezek általános extrarapid fényérzékenységét magas sárga-zöldérzékenységgel. E mellett a kék-, sárga- és zöldérzékenység között oly annyira lefokozott, hogy normálisan rövid megvilágítás mellett, sárga üveg nélkül, a sárga, zöld és kék szín-

nek visszaadása oly mértékben elérhető, hogy az a tájképezés minden céljának teljesen megfelel. Csak különös esetekben, mikor pl. chromsárga tiszta kék mellé kerül, ajánlatos a sárga üveg alkalmazása, a melynek színe azonban kétszeres expozícióra kényszerít.

Minden csomag pontos használati utasítást tartalmaz.

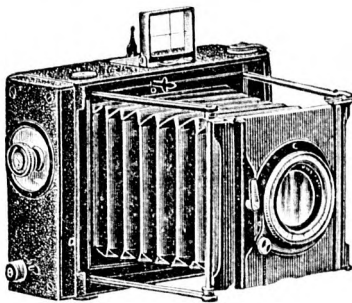
==== Kapható minden foto-üzletben. ====

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

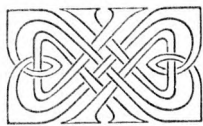
CARL ZEISS JENA

Wien, IX/3., Ferstelgasse 1, Ecke Maximiliansplatz.
 Berlin — Frankfurt a. M. — Hamburg — London — Wien — St.-Petersburg.

Palmos-

Kamarák

könnyű fémből fokális redőny-zárral és
Zeiss-anasztigmatokkal.

Alakjai: 6×9 cm., 9×12 cm., 4×5 inch. és 9×18 cm. stere és panoramához.

Használható lemezzel, filmpakkal és filmtekercsekkel ugyanazon beállítás mellett.

==== Kérjük a P 32 árjegyzéket! ====

Új! Reform-színszűrő. Új!

Törvényileg védve.

Tájképek, valamint színes tárgyak fénykép útján való helyes visszaadásához a forgalomban levő színérzékeny lemezek használatánál a legtöbb esetben nélkülözhetetlen a színszűrő. A mi «Reform»-színszűrőinket, melyek mindennemű lemezeknél alkalmazhatók. — saját laboratóriumunkban a leggondosabban állítjuk elő és spektroskopikusan vizsgáljuk meg. «Reform»-színszűrőinket három különféle sűrűségben szállítjuk, a melyek közül

■ az I. sz. ibolyakéket nyel el,
 ■ a II. sz. ibolyát és sötétkéket,
 ■ a III. sz. ibolyát és sötétkéket egészen,
 ■ világoskéket részben nyel el.

A megvilágítási idő az I. sz. szűrőnél körülb. kétszer, a II. sz.-nál háromszor és a III. sz.-nál négyszer oly hosszú, mint a színszűrő nélküli, ennél fogva színszűrőinkkel kényelmesen lehet pillanatfelvételeket is eszközölni.

Árak:

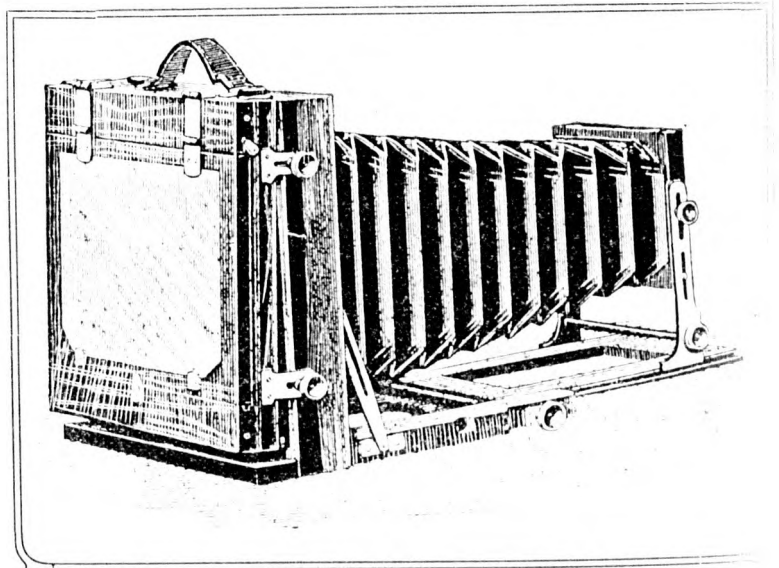
Méret	4×4	5×5	6×6	8×8	9×12 cm.
1 doboz	10	11	12	15	21 Mk.
1 db. váll. szerint	4	4.50	5	6	8

Kívánatra különleges foglalatban is szállítjuk, hogy az objektívre feltehető legyen. Ezeket felette olcsón számítjuk és ajánlatos az illető objektívnek vagy gépnek beküldése. A szerelést a legrövidebb idő alatt jutányosan eszközöljük.

Leipzig DAVID színes író nekünk: Reform-színszűrőjükről. Budapest, a művem új kiadásában írni fogok, mert az határozott haladást jelent.

Hoh & Hahne, Leipzig

Fabrik und Handlung fotogr. Apparate und Bedarfsartikel.

GERLICH ÉS SVUGER

BUDAPEST,

VII. KER., KLAUZÁL-UTCZA 21.

Műasztalosok fényképezési gépekre.

Javítások a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

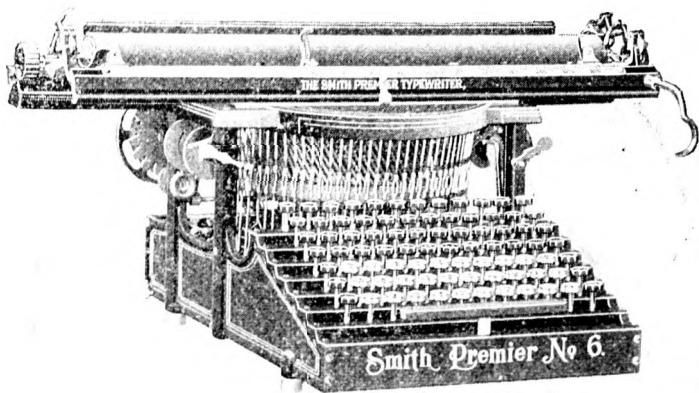
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

A SMITH PREMIER

a világ legjobb írógépe. Kérjen árjegyzéket.

„Grand Prix“
1900

A párisi világiállításon
a legmagasabb díjjal ki-
tüntetve.

A legtartósabb és
legmodernebb író-
gép.
Kezelése nagyon
egyszerű.

Írógépeinket bárhol az országban díjmentesen és vétel-
kényszer nélkül bemutatjuk.

ALAPITTATOTT 1892.

TELEFON 46 09.

OCASEK KÁROLY

passepirtout és fényképészeti kartongyára

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 26.

Gyártatnak: PASSEPARTOUT-K minden
képzeltető stylusban, TABLEAU-K 300
kivágásig.

Arany-, ezüst- és szallagnyomás.

WESSELY LIPÓT

Fotokemigrafiai műintézet

Budapest, V., Dozotya-utca 11. sz.

Ajánlkozik a legjobb egy- és többszín-
klisék készítésére a legmodernebb adó alatt.

MŰVÉSZI LAKBERENDEZÉS-TERVEK.

BODOR ALADÁR

BUDAPEST,

tervező iparművész.

VII. ker., Király-utca 93. sz.

EHRlich MIKLÓS

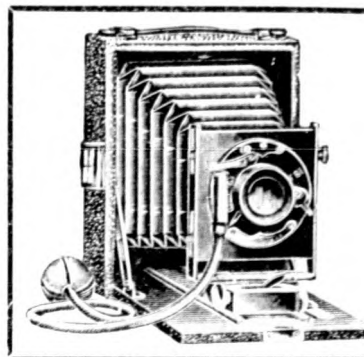
cs. és kir. udvari mázoló

Budapest, VII., Jósika-utca 13.

Elvállal úgy Budapesten, mint vidéken

mázoló-munkákat

egyszerű, valamint művészies kivitelben
jutányos árak mellett.

Ne mulassza el!!!

Ne mulassza el!!!
Korona
PHOTOTECHNISCHE INDUSTRIE
G. Seimann, Dresden
Grünauerstr. 329
Árjegyzéket ingyen és bontatlanul.

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váczi-utca 12. sz.

a a legfinomabb angol, valamint honi ipar
gyártotta szövetekből;
a a legjobb angol szabás szerint;
a a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel
óhajt ruházkodni;
a a előkelő, művészies díszmagyart óhajt készit-
tetni, — forduljon

Brust J. és Fia angol úri szabó
céghez

Mutató

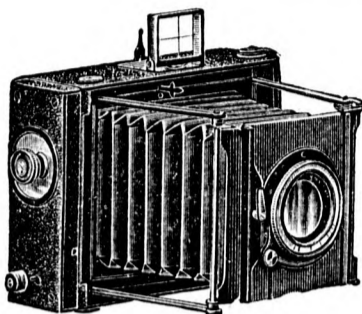
Budapest, IV., Váczi-utca 12.

Telefon szám
11 72.

CARL ZEISS JENA

Wien, IX/3., Ferstelgasse 1, Ecke Maximiliansplatz.
Berlin — Frankfurt a. M. — Hamburg — London — Wien — St.-Petersburg.

Palmos-

Kamarák

könnyű fémből fokális redőny-zárral és
Zeiss-anasztigmatokkal.

Alakjai: 6×9 cm., 9×12 cm., 4×5 inch. és 9×18 cm. stere és panoramához.

Használható lemezzel, filmpakkal és filmtekercsekkel ugyanazon beállítás mellett.

==== Kérjük a P 32 árjegyzéket! ====

Új! Reform-színszűrő. Új!

Törvényileg védve.

Tájképek, valamint színes tárgyak fénykép útján való helyes visszaadásához a forgalomban levő színérzékeny lemezek használatánál a legtöbb esetben nélkülözhetetlen a színszűrő. A mi «Reform-színszűrőinket, melyek mindennemű lemezeknél alkalmazhatók. — saját laboratóriumunkban a leggondosabban állítjuk elő és spektroskopikusan vizsgáljuk meg. «Reform-színszűrőinket három különböző sűrűségben szállítjuk, a melyek közül

- az I. sz. ibolyakéket nyel el,
- a II. sz. ibolyát és sötétkéket,
- a III. sz. ibolyát és sötétkéket egészen,
- világoskéket részben nyel el.

A megvilágítási idő az I. sz. szűrőnél körülb. kétszer, a II. sz.-nál háromszor és a III. sz.-nál négyszer oly hosszú, mint a színszűrő nélküli, ennél fogva színszűrőinkkel kényelmesen lehet pillanatszerű felvételeket is eszközölni.

Árak:

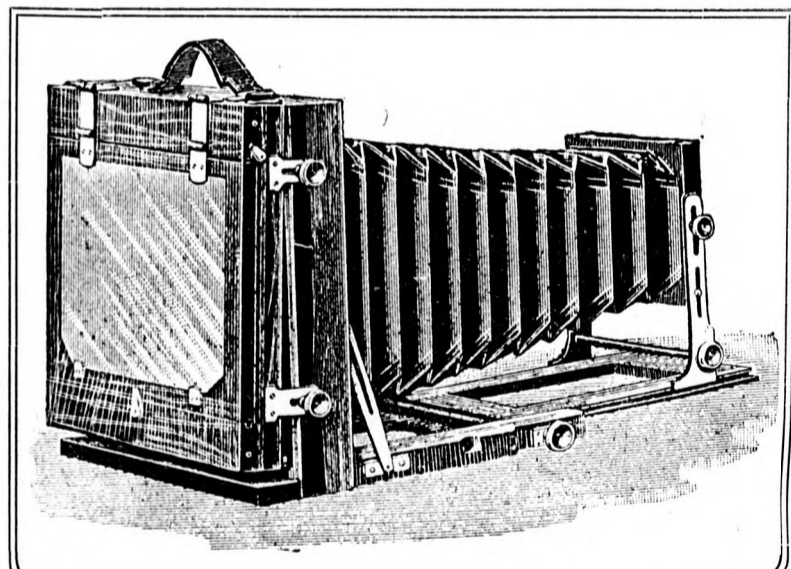
Nagyság ...	4×4	5×5	6×6	8×8	9×12 cm.
1 sorozat...	10	11	12	15	21 Mk.
1 db vál. szerint	4	4.50	5	6	8 «

Kívánatra különleges foglalatban is szállítjuk, hogy az objektívre feltehető legyen. Ezeket elette olcsón számítjuk és ajánlatos az illető objektívnek vagy gépnek beküldése. A szerelést a legrövidebb idő alatt jutányosan eszközöljük.

Ludwig DAVID százados írja nekünk: Reform-színszűrőjükről «Ratgeber» c. művem új kiadásában írni fogok, mert az határozott haladást jelent

Hoh & Hahne, Leipzig

Fabrik und Handlung fotogr. Apparate und Bedarfsartikel.

GERLICH ÉS SVUGER

BUDAPEST,

VII. KER., KLAUZÁL-UTCZA 21.

Műasztalosok fényképezési gépekre.

Javítások a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

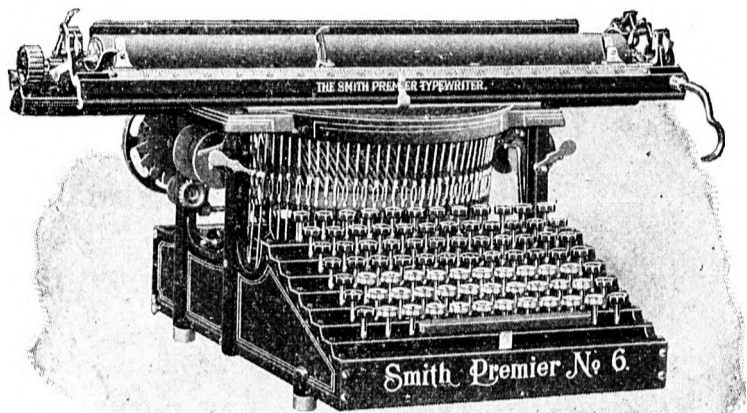
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

A SMITH PREMIER

a világ legjobb írógépe. Kérjen árjegyzéket.

„Grand Prix“
1900

A párisi világiállításon
a legmagasabb díjjal ki-
tüntetve.

A megtartósabb és
legmodernebb író-
gép.
Kezelése nagyon
egyszerű.

Írógépeinket bárhol az országban díjmentesen és vétel-
kényszer nélkül bemutatjuk.

ALAPITTATOTT 1892.

TELEFON 46—09.

OCASEK KÁROLY

passepourt és fényképészeti kartongyára

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 26.

Gyártanak: PASSEPARTOUT-K minden
képzelt stylum, TABLEAU-K 300

kivágásig.

Arany-, ezüst- és szallagnyomás.

WESSELY LIPÓT

Fotokemigrafiai műintézete

Budapest, V., Dorottya-utca 11. sz.

Ajánlkozik a legjobb egy- és többszínű
klisék készítésére a legrövidebb idő alatt.

MŰVÉSZI LAKBERENDEZÉS-TERVEK.

BODOR ALADÁR

BUDAPEST,

tervező iparművész.

VII. ker., Király-utca 93. sz.

EHRlich MIKLÓS

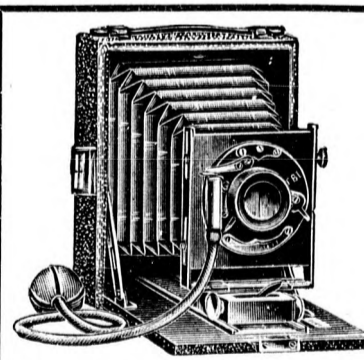
cs. és kir. udvari mázoló

Budapest, VII., Jósika-utca 13.

Elvállal úgy Budapesten, mint vidéken

mázoló-munkákat

egyszerű, valamint művészi kivitelben
jutányos árak mellett.

Ne mulassza el!!!

megrendelni e felette finom klapp-
kamarát, mely pillanat és időfel-
vételre alkalmas, kitűnő objectiv-
vel bír és 3 kazetta, táská stb van
hozzá, az ára pedig (előzetes be-
küldés vagy utóvétel) jótállás
mellett vám- és portmentesen

csak 30.— korona.

PHOTOTECHNISCHE INDUSTRIE

G. Seltmann, Dresden

Grunauerstr. 329.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váczi-utca 12. sz.

Ha a legfinomabb angol, valamint honi ipar
gyártotta szövetekből;

ha a legjobb angol szabás szerint;

ha a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel
óhajt ruházkodni;

ha előkelő, művészi díszmagyart óhajt készit-
tetni, — forduljon

Brust J. és Fia angol úri szabó
céghez

Müsterme:

Budapest, IV., Váczi-utca 12.

Telefon-szám
11-72.

BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképezési különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Amatőrök szakszerű kiképzése bármely fényképezési eljárásban.

PHOTOGRAPHISCHE MITTEILUNGEN

Gazdagon illusztrált félhavi műkedvelői folyóirat.

Szerkeszti: Paul Hannecke.
Kép-szerkesztőség: Fritz Loescher.

Évente 24 kvartalaku füzet.

12 gravürrel és mintegy 24 egyszínnyomású képpel.

Ára negyedévenként M. 3.—

Keresztkötés alatt M. 3.60, külföldre M. 4.50.

Mutatványszám ingyen.

Kiadó Gustav Schmidt Berlin W. 10.

Képes szórakoztató amatőr-fényképezési folyóirat.

Minden
14 napban
megjelenik
egy füzet.

Kiadó:
MARTIN RIESLING
sz. k. százados.
BERLIN-
WILMERSDORF.

Minden
füzet
csak
20 Pf.

Minden füzet önmagában lezárt egész!
Rövid általánosan érthető
cikkek!!

Számos jó fénykép!!

Előfizethető közvetlenül, vagy „Az
Amatőr“ útján.

MODERN KÖNYVTÁR

könyvkölcsönző vállalat

Budapest, Király-utca 70. szám.

Telefon 82-24.

A ki a modern irodalommal lépést kíván tartani,
a ki tiszta, új könyveket szeret olvasni, az
kérjen ismertetést a

MODERN KÖNYVTÁR-tól!

A «Modern Könyvtár» előfizetői minden magyar, francia, német és angol könyvet megjelenése után, kölcsönképen rögtön megkaphatnak.

A «Modern Könyvtár» előfizetőinek Budapestben házhoz szállítja, vidékre pedig postán küldi a könyveket.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

lapon levo
i. d. m.

□□□ A VARRÓNŐ □□□
R. DÜHRKOOP, HAMBURG

A „Photographische Rundschau“
□□□ jogának fentartásával □□□

„AZ AMATŐR“ műmelléklete

□ Minden jog fentartásával □